

KONSULTASJONER MELLOM STATEN OG KOMMUNESEKTOREN**MATERIALET FRA DET
2. KONSULTASJONSMØTET
29. april 2009**

1. KONSULTASJONSMØTET	2
2. KOMMUNESEKTORENS OPPGAVER OG TJENESTEPRODUKSJON	3
2.1 HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET	3
2.2 KUNNSKAPSDEPARTEMENTET	5
2.3 ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET	9
2.4 BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET	12
2.5 KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET	13
2.6 MILJØVERNDEPARTEMENTET	15
2.7 JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET	19
2.8 SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	19
2.9 FINANSDEPARTEMENTET	21
2.10 FISKERIDEPARTEMENTET	22
3. KOSTNADSBEREGNINGER - AKTUELLE REFORMER.....	23
3.1 ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET	23
3.2 BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET	23
3.3 FORVALTNINGSREFORMEN	24
4. ORIENTERINGSSAKER	26
4.1 HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET	26
4.2 ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET	28
4.3 JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET	29
4.4 KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET	29
4.5 FINANSDEPARTEMENTET	30
4.6 KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENTET	31
4.7 LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	31
4.8 MILJØVERNDEPARTEMENTET	32

Vedlegg:

- a) Oversikt over kostnadsberegningssaker
- b) Utvidet avtale om bosetting av flykninger mv.
- c) Oversikt over alle bilaterale avtaler - tabell
- d) Oversikt over løpende saker konsultasjonsåret 2009
- e) Bilaterale møter

1. Konsultasjonsmøtet

Hovedtema for det 2. konsultasjonsmøtet er reformer og utbygging av tjenestetilbudet, primært enkeltsaker fra departementene som fremmes i revidert nasjonalbudsjett 2009 (RNB) og omtales i kommuneproposisjonen for 2010.

Enkeltsaker som det er lagt opp til å drøfte på møtet er sortert etter ansvarlig fagdepartement, og er omtalt i kapittel 2 i materialet.

Involvering av KS i kostnadsberegninger er tema for alle konsultasjonsmøtene. Det 2. konsultasjonsmøtet er det andre av fire oppmeldingstidspunkt for aktuelle saker i 2009. I kapittel 3 omtales nye saker der det er aktuelt å innlede et samarbeid. En oversikt over pågående kostnadsberegningssamarbeid er gitt i vedlegg a.

Den bilaterale avtalen om bosetting av flyktninger er utvidet til å gjelde etablering og nedleggelse av mottak og omsorgssentre. Avtalen ligger som vedlegg b. En oversikt over alle bilaterale avtaler ligger som vedlegg c.

KS har signalisert at de på møtet ønsker dialog om oppfølging av regjeringens tiltakspakke.

Orienteringssaker er omtalt i kapittel 4.

2. Kommunesektorens oppgaver og tjenesteproduksjon

2.1 Helse- og omsorgsdepartementet

Samhandling på helse- og omsorgsområdet

Regjeringen tar sikte på å legge fram forslag til en samhandlingsreform i en stortingsmelding i juni 2009.

Det tas utgangspunkt i at kommunale tjenester fortsatt skal være fundamentet i det samlede tjenestetilbudet til befolkningen. De økte behovene for helse- og omsorgstjenester som følger av demografisk og epidemiologisk utvikling, gjør det særlig viktig at det finnes fram til en oppgavedeling mellom kommuner og spesialisthelsetjeneste som både i et pasient- og samfunnsøkonomisk perspektiv gir gode og kostnadseffektive løsninger. Flere oppgaver som i dag ikke løses, eller som i dag dels løses i helseforetakene, kan finne bedre pasientrelaterte og samfunnsmessige løsninger dersom oppgavene løses i kommunene. Kommunene er viktige aktører ved forebygging og tidligintervenering i utviklingen av sykdomsforløp og denne type innsats kan gi bedre effekter både i forhold til pasientnytte og ut fra samfunnsøkonomiske vurderinger. En del av begrunnelsen er også kommunenes nærhet til befolkningen og at det er positivt at oppgaveløsningen kan ses i sammenheng med andre oppgaver som ligger under det kommunale ansvaret. Enkelte kommuner har allerede alene eller i samarbeid med omkringliggende kommuner, etablert institusjoner og prosjekter som bidrar til at syke unngår sykehusinnleggelse eller at kronikere må reise lange avstander for å få vedvarende behandling.

Det vil være nødvendig å ha en ressurssterk kommunesektor som samtidig ivaretar behovet for nærhet, trygghet og tilgjengelighet for basisfunksjonene i kommunene. En rekke kommuner vil pga befolkningsgrunnlag, geografi, avstand til spesialisthelsetjenesten og evne til å bære økonomisk risiko i dag ha vanskelig for å gjennomføre effektive forebyggingsstrategier, rekruttere og beholde kompetent personell, opprettholde et desentralisert og adekvat tjenestetilbud til pasienter med omfattende behov. Et annet aspekt er likeverdighet i samhandlingen mellom sykehussektoren og kommunal sektor. Kommunen må ha nok faglig tyngde til å kommunisere og sette krav til sykehusene, og det må skapes en arena der kommunalt nivå og foretakene er likeverdige partnere. Reformen tar utgangspunkt i eksisterende kommunestruktur, men det legges til grunn at kommunene på frivillig basis kan inngå interkommunale samarbeid der dette er nødvendig.

Omsorgsplan 2015 herunder:

Rekruttering av helse- og omsorgspersonell

Regjeringen har hatt et mål om å øke bemanningen i de kommunale omsorgstjenestene ut fra nivået i 2004 med 10 000 nye årsverk innen utgangen av 2009. For perioden 2004–2008 viser tall fra Statistisk sentralbyrå at personellinnsatsen er økt med om lag 10 900 årsverk. KS har, basert på sitt personalsystem (PAI) anslått at veksten i perioden 2004–2008 er om lag 10 700 årsverk. Spriket mellom SSB og KS sine tall (200 årsverk) kan i hovedsak forklares med ulike definisjoner. KS baserer sine oversikter på personalregistre som viser utført arbeid. SSB rapporterer på avtalte årsverk. Dette betyr at SSB i sine tall har registrert arbeidstakere som har fødselspermisjoner eller er i legemeldt sykefravær som om de er i arbeid.

De foreløpige SSB-tallene for 2008 viser en økning på 1400 årsverk. Styrket kommuneøkonomi og kommunal prioritering av omsorgssektoren har ut fra dette gitt en betydelig årsverksvekst i 2006, 2007 og 2008 med til sammen om lag 12 500 nye årsverk.

Departementet legger til grunn de gode resultatene for 2006, 2007 og 2008 slik Statistisk Sentralbyrå har rapportert, men peker samtidig på at det kan være en viss usikkerhet knyttet til endringstallene fra det ene året til det andre. Et stort innslag av små stillinger, mange vikarer og timearbeidere i omsorgstjenesten gjør det krevende for Statistisk sentralbyrå å benytte registertall. Statistisk sentralbyrå har nå endret sitt produksjonsopplegg og vurderer at datakvaliteten på de siste års tall er styrket.

De foreløpige SSB-tallene for den samlede årsverksveksten fra 2004 til 2008 innebærer at målsettingen om 10 000 nye årsverk innen 2009 er oppfylt innen utgangen av 2008.

De nye årsverkene dekkes i følge Statistisk sentralbyrå i stor grad av fagpersonell med helse- og sosialutdanning. Andelen personell uten slik utdanning er redusert.

Investeringsstilskudd for sykehjem og omsorgsboliger

Husbankens tilskuddsordning til bygging og fornyelse av heldøgns omsorgsplasser i sykehjem og omsorgsboliger ble etablert i 2008 som en del av Omsorgsplan 2015. Tilskuddsordningen skal gi kommunene bedre forutsigbarhet og mulighet for langsiktig planlegging og utbygging av omsorgssektoren for å møte framtidens omsorgsutfordringer. Det ble i statsbudsjettet for 2008 lagt til grunn en målsetning om at det skal gis tilskudd til 12 000 omsorgsplasser i perioden 2008-2015. For 2009 er det gitt en tilsagnsramme på 1 305 millioner kroner, tilsvarende 2 500 sykehjemsplasser og omsorgsboliger, blant annet som et resultat av regjeringens økonomiske tiltakspakke.

Ved utgangen av 2008 var det kommet 231 søknader fra kommunene om bygging av til sammen 4 510 heldøgns omsorgsplasser, av dette 2 756 sykehjemsplasser og 1 754 omsorgsboliger. Nesten 2/3 av søknadene gjaldt oppføring av nybygg, mens 1/3 var knyttet til ombygging og fornyelse.

I 2008 ble det gitt tilsagn til 83 prosjekter med 671 sykehjemsplasser og 469 heldøgns omsorgsboliger, hvorav om lag ¾ gjaldt botilbud til eldre over 67 år og knapt ¼ til beboere under 67 år. Hele 43 % av de innvilgede søknadene var knyttet til personer med demens. I hovedsak ble det gitt tilsagn til flere langtidsplasser, mens korttidsplassene bare utgjorde 18 %. Nesten alle prosjektene som har fått tilsagn er planlagt ferdigstilt i perioden 2008-2010.

Søknadsinngangen på tilskuddet vil bli fulgt nøye, og det vil bli gjort en løpende vurdering av behovet og de årlige rammer som gis for ordningen. Regjeringen vil komme tilbake med en nærmere vurdering i forbindelse med statsbudsjettet for 2010.

Demensplan 2015

Dagaktivitetstilbudet framstår fortsatt som det manglende mellomledd i omsorgskjeden i mange kommuner. I tråd med avtalen som ble inngått på Stortinget om konkretiseringer av Omsorgsplan 2015 er partene enige om at alle kommuner tilbyr tilrettelagte dagaktivitetstilbud til demente innen 2015. Fra 2009 skal de frie inntektene gi rom for at kommunene kan starte oppbygging av dagtilbudet for demente. Det er iverksatt over 100 modellkommuneprosjekt knyttet til utvikling av dagtilbud, etablering av pårørendeskoler og utredning og diagnostisering av demens.

Nærmere 80 pst. av beboerne i sykehjem har en demenssykdom. Mange sykehjem er imidlertid dårlig tilrettelagt for mennesker med demens. Derfor skal alt som bygges og finansieres gjennom Husbankens nye tilskuddsordning til sykehjem og omsorgsboliger tilpasses og tilrettelegges for mennesker med demens og kognitiv svikt. Det er videre iverksatt en rekke tiltak knyttet til informasjon, opplæring, ny kompetanse og forskning.

Merknad fra KS

KS ser det som prinsipielt uheldig at det legges bindinger på kommunenes bruk av veksten i de frie inntektene, slik det bl.a. gjøres ved omtalen av demensplanen. Slike bindinger bør generelt synliggjøres som korreksjoner ved beregning av realveksten i frie inntekter. KS presiserer at det ikke er øremerking en her etterspør.

KS-merknad slutt

Fysioterapi

Stortinget har ved behandlingen av budsjettet for 2009 sluttet seg til at kommunenes finansieringsansvar for den avtalebaserte fysioterapitjenesten skal økes. Dette skal skje ved at de kommunale driftstilskuddene økes tilsvarende en reduksjon av refusjonstakstene fra trygden. En arbeidsgruppe med deltagelse fra KS og Norsk Fysioterapeutforbund har utarbeidet ulike alternative modeller for reduksjon av refusjonstakstene som vil danne grunnlag for vårens takstforhandlinger hvor omleggingen av finansieringen vil være tema. Omleggingen vil starte 1. juli 2009 ved ny avtaleperiode. Det tas sikte på å overføre midlene til kommunene med halvårsvirkning i 2009 og med helårsvirkning i 2010. Omleggingen skal være provenynøytral for staten og kommunene samlet. Kommunene skal tilpasse størrelsen på driftsavtalene til kommunens behov for fysioterapitjenester. Kommunen skal kun opprette deltidshjemler med minimum 40 pst. driftstilskudd når dette samsvarer med det reelle behovet for tjenesten. Fysioterapeuter med driftsavtale med kommunen kan ikke kreve egenandeler eller andre honorar ut over det som er fastsatt av staten, jf. kommunehelsetjenesteloven § 2-3. Økte egenandeler under henvisning til redusert hjemmel og lignende er mislighold av driftsavtalen med kommunen.

2.2 Kunnskapsdepartementet

Forvaltningsreformen – endringer i opplæringsloven § 13 – 3 c

Fylkeskommunen skal etter oppdrag fra departementet veilede om og bidra til kvalitetsutviklingstiltak som bl.a. kan gi god sammenheng mellom grunnskolen og videregående opplæring. Departementet kan gi nærmere forskrifter om disse oppgavene.

Endringer i opplæringsloven

Kunnskapsdepartementet vil våren 2009 fremme en odelstingsproposisjon som inneholder forslag om endringer opplæringsloven. Det blir foreslått følgende endringer:

- endre bestemmelsen i opplæringsloven og privatskoleloven om organisering av elevene i grupper
- lovfeste plikt i opplæringsloven og privatskoleloven til å utarbeide årlig rapport om tilstanden innenfor grunnopplæringen

- presisere minoritetsspråklige elevers rett til utvidet tid i videregående opplæring i opplæringsloven
- presisere plikten i opplæringsloven og privatskoleloven til å kartlegge minoritetsspråklige elevers ferdigheter i norsk
- lovfeste plikt i opplæringsloven og privatskoleloven til tidlig innsats i fagene norsk eller samisk og matematikk på 1.–4. årstrinn
- presisere plikten i opplæringsloven til foreldresamarbeid i grunnskole- og videregående opplæring
- lovfeste hjemmel i opplæringslova og privatskolelova for forskrifter om rett og plikt til fysisk aktivitet i grunnskoleopplæringen
- lovfeste rett i opplæringsloven til refusjon for utgifter knyttet til opplæring i helseinstitusjoner

Forslagene omtalt i de fire første punktene er oppfølging av tiltak varslet av regjeringen i St.meld. nr. 31 (2007-2008) *Kvalitet i skolen*. Det tas sikte på at lovendringene skal tre i kraft 1. august 2009.

Etter og videreutdanning

KS og KD har et felles positivt syn på et varig system for videreutdanning av lærere. Det er viktig at systemet vurderes løpende slik at utfordringer knyttet til å få systemet til å fungere etter hensikten kan tas opp blant partnerne og eventuelt endres.

KS-merknad

Grunnoppplæring for barn i asylmottak

Vertskommuner for asylmottak er pålagt å gi grunnskolebarn i asylmottak undervisning etter opplæringsloven § 2-1 og § 2-8. Fra 2003 ble retten utvida til asylsøkere 16-18 år som ikke har utdanning tilsvarende grunnskole.

Vertskommuner for asylmottak gis et tilskudd på kr 66 774 pr elev per år. Dette beløpet skal i tillegg til å dekke utgifter til undervisning, også dekke særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsundervisning. Denne satsen er langt lavere enn hva en gjennomsnittlig plass i grunnskolen utgjør. I tillegg gis det ingen kompensasjon for spesialundervisning.

KS har ved flere anledninger tatt opp problemet med lave satser, og manglende kompensasjon for spesialundervisning til barn i asylmottak. Mange vertskommuner har blitt påført store utgifter. Kommunene melder nå at de ikke har mulighet til å gi de barna som trenger ekstra tiltak det tilbudet de har behov for.

Verken UDI med ansvar for asylmottak eller Utdanningskontoret med ansvar for opplæringsloven påtar seg ansvar for disse utgiftene.

Det er også viktig for det store antallet enslige mindreårige som har kommet. Det sitter i dag over 1000 enslige mindreårige over 15 år i 15 mottak, hvorav de fleste mangler opplæring tilnærmet grunnskolenivå. I tillegg er det lagt ut 360 nye plasser på anbud. For å sikre at barn i asylmottak skal få den opplæringen de har behov for

må det innføres satser på samme nivå som for overføring mellom fylkeskommuner for barn i institusjon:

Grunnsats på kr 83 000 pr plass pr år

Kr 245 000 for elever som har moderat behov for spesialundervisning

Kr 485 000 for elever som har omfattende behov for spesialundervisning.

KS-merknad slutt

Merknad fra Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet er kjent med problemstillingen og tar med seg innspillet fra KS.

Merknad fra Kunnskapsdepartementet slutt

KS-merknad

Innføring av rett til grunnskoleopplæring for voksne

I 2002 ble det innført lovfestet rett til grunnskoleopplæring for voksne. Kommunene har ikke blitt kompensert for kostnadene som de ble påført ved innføringen av denne retten. På oppdrag for KS har Agenda beregnet kommunenes kostnader til grunnskoleopplæring for voksne. Beregningen gjelder kostnadene til både den ordinære grunnskoleundervisningen og spesialundervisningen til voksne. Agenda har beregnet at de årlige utgiftene til grunnskoleopplæring for voksne i de seks årene fra 2002-2007 i gjennomsnitt har vært på 650 millioner kroner. De skriver i sin rapport: "Det er ikke statlige øremerkede tilskudd rettet mot denne delen av tilbudet, og kommunene har heller ikke andre inntekter av betydning. Det betyr at kommunene i all hovedsak har finansiert denne aktiviteten med egne frie midler." KS ber om at kommunene blir kompensert for kostnadene ved innføring av rett til grunnskoleopplæring for voksne. Det vil være i samsvar med Stortingets forutsetning om at kommunene skulle få dekket kostnadene ved innføring av retten. KS ønsker sekundært ny kostnadsberegning.

KS-merknad slutt

KS- merknad

Kommunal egenfinansiering av barnehagesektoren

Foreløpige KOSTRA-tall for 2008 innebærer at kommunenes netto driftsutgifter til barnehageformål er økt med rundt 1,9 mrd kroner fra barnehageforliket i 2003. I barnehageforliket heter det at det "forutsettes at kommunesektorens nominelle bidrag til barnehager ikke reduseres i forhold til i dag. Økningen kommer gjennom det statlige tilskuddet. Kommunesektorens relative andel vil med dette reduseres." KS mener at forutsetningen om statlig finansiering av barnehagereformen ikke er oppfylt og ber regjeringen og Stortinget sikre fullfinansiering av barnehagereformen i forbindelse med RNB for 2009 og statsbudsjettet for 2010. KS har i innspill til en kostnadsberegningsgruppe ledet av KD påpekt en rekke forhold som trekker i retning

av økte kommunale netto driftsutgifter til barnehageformål. Eksempelvis har sykehusene økt kommunenes kostnader med over 100 mill kroner ved å avvikle sykehusbarnehager og omdisponere tidligere barnehagetilskudd til sykehusformål.

KS-merknad slutt

Svarmerknad kunnskapsdepartementet

KD er kjent med at foreløpige KOSTRA-tall for 2009 viser en vekst i kommunenes netto driftsutgifter til barnehageformål på om lag 1,9 mrd. kroner siden 2003.

Staten har siden inngåelsen av barnehageforliket fulgt opp reformen med en betydelig vekst i de årlige bevilgninger til sektoren. Fra 2003 til 2007 er kommunenes relative andel av finansieringen av barnehagesektoren således redusert fra 19 pst til 14 pst, i tråd med det sitat fra barnehageforliket som KS refererer til i sin merknad. Siden 2003 har en del kommuner redusert bruken av frie inntekter i barnehagesektoren, mens andre kommuner har økt egenfinansieringen. Etter statens syn er det ikke i strid med barnehageforlikets intensjoner dersom kommunene øker bruken av de frie midler utover nivået i 2003. Forliket forutsatte at kommunenes samlede ressursinnsats ikke skulle reduseres i forhold til det nominelle nivået i 2003, men dette innebærer ikke at en vekst i kommunal ressursbruk i etterkant skal refunderes fra statens side. Finansieringen av sektoren har etter barnehageforliket samlet sett vært utformet som en kompensasjonsordning overfor kommunesektoren. I dette ligger også at tilskuddene har vært justert for forventet pris- og kostnadsvekst. Ved en slik ordning vil den enkelte kommune kunne komme noe ulikt ut avhengig av utviklingen i den enkelte kommune.

Kommunene er gjennom rammetilskuddet blitt kompensert for pris- og kostnadsjustering av de frie midlene siden 2003. Denne justeringen bør også komme barnehagefeltet til gode, og staten legger til grunn at en sammenlikning av egenfinansieringen med 2003-nivået bør ta utgangspunkt i de reelle bidrag til barnehager. Det vises for øvrig til merknad fra Kunnskapsdepartementet i materialet til annet konsultasjonsmøte 2008.

KD er ikke kjent med omfanget av de økte kostnadene til kommunene som følge av sykehusbarnehagene. Spørsmålet om finansiering av sykehusbarnehagene kan tenkes å være en faktor som har påvirket utviklingen i kommunenes egenfinansiering. Det vises i denne forbindelse til prosessen med å se nærmere på mulige årsaker bak utviklingen i kommunenes egenfinansiering.

KOSTRA-tall viser at driftsutgifter til barnehager i kommunene har økt siden 2003. Kunnskapsdepartementet, Finansdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet hadde møte med KS, Oslo kommune og Trondheim kommune 30. mars 2009, der tema var utviklingen i den kommunale egenfinansieringen i barnehagesektoren. Partene er enige om å utarbeide et felles notat der det pekes på mulige årsaker til utviklingen i den kommunale egenfinansieringen. Notatet fremmes til det tredje konsultasjonsmøtet i 2009.

Merknad Kunnskapsdepartementet slutt

2.3 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

NAV-reformen

Regjeringen la i St.prp. nr. 51 (2008-2009) *Redegjørelse om situasjonen i arbeids- og velferdsforvaltningen og forslag om tilførsel av ressurser til Arbeids- og velferdsetaten* fram en bred redegjørelse om gjennomføringen av NAV- reformen. Der foreslås det at Arbeids- og velferdsetaten styrkes med 710 mill. kroner i 2009. Dette vil blant annet bidra til bedre kapasitet ved NAV-kontorene og å dempe presset mot de kommunale tjenestene ved kontorene.

Odelstinget vedtok 17. mars 2009 en endring i arbeids- og velferdsforvaltningsloven som skal gi kommunale ledere samme personalfullmakter som statlige ledere, jf. Ot.prp. nr. 29 (2008-2009) og Innst.O. nr. 47 (2008-2009). Formålet med endringen er å legge bedre til rette for enhetlig ledelse i kontoret og for å underbygge det reelle partnerskapet mellom stat og kommune.

Medio mars 2009 var det etablert 327 NAV-kontorer. Totalt er det planlagt 457 NAV-kontorer, og de aller fleste vil være ferdig etablert i løpet av 2009. På grunn av bygningsmessige forhold er det klart at minimum 10 NAV-kontorer først vil bli etablert i 2010.

Bosetting av flyktninger

Kommunene er de sentrale aktørene i bosettingsarbeidet. I 2009 er det med dagens prognoser behov for å bosette om lag 8 100 flyktninger (fra mottak og overføringsflyktninger). Så langt har ikke kommunene tilbudt nok plasser til de som får opphold og som skal bosettes i 2009.

For 2010 er bosettingsbehovet anslått til 10 500 personer. Bosettingsarbeidet fremover vil kreve en større innsats i kommunene. Flere kommuner må delta i dette arbeidet slik at alle som får opphold også får en bolig og opplæring gjennom introduksjonsprogram. Integreringstilskuddet er, sammen med tilskudd til norskopplæring, statens viktigste virkemiddel for å gjøre kommunene i stand til å bosette flyktninger. Rask bosetting betyr mulighet for overgang til utdanning og arbeid noe som vil bidra til en raskere integrering i lokalsamfunnet.

Enslige mindreårige skal prioriteres i bosettingsarbeidet. Behovet for bosetting av enslige mindreårige øker kraftig, og det er svært utfordrende å fremskaffe nok vedtaks plasser. I 2009 er det per i medio mars behov for å bosette om lag 800¹ enslige mindreårige fra mottak og omsorgssentre.

I 2010 er bosettingsbehovet anslått til om lag 1 300² enslige mindreårige. I tillegg til generelle utfordringer knyttet til bosettingsarbeidet i kommunene, som for eksempel tilgang til boliger, krever bosettingen av enslige mindreårige også tilstrekkelig kapasitets- og kompetanseutvikling i barneverntjenesten. Størsteparten av gruppen enslige mindreårige er i alderen 16-17 år. Vurderingen av tiltak for disse foretas av

¹ Under 18 år på bosettingstidspunktet.

² Under 18 år på bosettingstidspunktet.

barnevernet og kommunene skal etablere et tilbud i tråd med den enslige mindreåriges behov. Behovet for barneverntiltak vil variere, og tiltakene vil i de fleste tilfeller ikke være særlig omfattende. Mange kommuner har gode boligløsninger med oppfølging for denne gruppen, men kommunene melder også om utfordringer knyttet til å kunne tilby et tilstrekkelig omsorgstilbud.

Det er nødvendig at kommunesektoren begynner det bosettingsforberedende arbeidet for 2010 allerede i 2009 ved å planlegge for bl.a. boliger og introduksjonsprogram til alle som skal bosettes.

KS-merknad

KS viser til at integreringstilskuddet ikke representerer full kompensasjon for kommunenes utgifter slik disse er dokumentert av beregningsutvalget. Den nye tilskuddsordningen til norskopplæring dekker heller ikke kommunenes utgifter til undervisning. KS har tidligere påpekt at tilskuddet må økes med 25% og at tildelingen må skje over 3 år, ikke 5 som ved dagens ordning. Også boligtilskuddet er et svært viktig virkemiddel for bosetting av flyktningene, og KS har tidligere pekt på behovet for å øke tilskuddssatsen fra 20% til 40% på generell basis.

KS-merknad slutt

Vergeordningen for enslige mindreårige asylsøkere

Enslige mindreårige asylsøkere skal ha oppnevnt hjelpeverge til å bistå den mindreårige i søknadsprosessen og med praktiske forhold. Ordningen er basert på frivillighet. Det er overformynderiet i oppholdskommunen som har ansvaret for å oppnevne og veilede hjelpeverger for enslige mindreårige asylsøkere.

Antallet enslige mindreårige asylsøkere har økt den siste tiden, og slik har også behovet for nye verger og oppfølging av ordningen økt i omfang. Vertskommunene for enslige mindreårige mottak viser imidlertid til at det er svært vanskelig å rekruttere verger på frivillig basis. KS forventer en gjennomgang av ordningen både formelt, praktisk og økonomisk.

Utvidet samarbeidsavtale om bosetting av flyktninger

Den utvidede samarbeidsavtalen, som ble signert 2. april 2009, er utvidet til også å omfatte etablering og nedlegging av asylmottak og omsorgssentre, samt bosetting av enslige mindreårige asylsøkere fra omsorgssentre. Avtalen omfatter stat og kommune representert med henholdsvis Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet KS. Foruten rask, stabil og god bosetting av flyktninger etter positivt vedtak, omfatter avtalen innkvartering av asylsøkere i mottak og i statlig regionalt barneverns omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere i påvente av søknadsbehandling. Avtalen forholder seg til kommunale vedtak om bosetting basert på frivillighet. Avtalen skal bidra til et enda bedre samarbeid mellom staten og berørte kommuner ved opprettelse og nedleggelse av mottak og omsorgssentre, og gi kommunene god anledning til å komme med sine synspunkter.

Gjennom samarbeidsavtalen forplikter partene seg blant annet til:

- samarbeide om å tilpasse kapasiteten i asylmottakene og omsorgssentrene til det nasjonale behovet
- samarbeide om informasjonstiltak som kan øke kommunenes og befolkningens kunnskap om asylmottak, omsorgssentre og flyktninger
- å skaffe et tilstrekkelig antall vedtaks plasser i kommunene på bakgrunn av det bosettingsbehov som fastsettes av Nasjonalt utvalg.

Den signerte avtalen ligger som vedlegg c.

Offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor

I lønnsoppgjøret i privat sektor 2008 ble det inngått en avtale om en ny AFP-ordning i privat sektor. Avtalen innebærer at dagens AFP i privat sektor skal erstattes av en ny AFP-ordning, som innebærer at AFP utbetales som et livsvarig påslag (tillegg) til alderspensjon fra folketrygden.

I lønnsoppgjøret 2008 ble det forutsatt at ny AFP skulle innføres fra 2010. Dette bygget på at det samtidig skulle være mulig å ta ut fleksibel alderspensjon fra folketrygden fra fylte 62 år. Ved framleggelsen av statsbudsjettet 2009 ble det gjort kjent at Regjeringen ville foreslå at iverksettingen av fleksibel alderspensjon forskyves til 1. januar 2011. Som en følge av dette kan ny AFP først innføres fra 2011. Det er varslet en lovproposisjon om statstilskudd til den nye AFP-ordningen i juni 2009.

Partene i offentlig sektor inngikk ved lønnsoppgjøret 2008 en avtale om offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor. Av avtalen går det fram at det skulle nedsettes et partssammensatt utvalg som skulle forberede behandlingen av offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor i lønnsoppgjøret 2009. Utvalget, som har vært ledet av arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen, la fram rapporten 11. mars 2009. I rapporten beskrives alternative løsninger for offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor. Rapporten vil være en del av grunnlaget for behandlingen av disse spørsmålene i lønnsoppgjøret.

KS-merknad

Forskrift om vederlag for opphold i sykehjem

KS ønsker at det igangsettes en kostnadsberegning knyttet til praksisendring ved håndtering av vederlagsforskriften.

Forskrift av 26. april 1995 angir hvilket vederlag kommunene kan kreve av beboere i kommunale helse- og sosialinstitusjoner. Forskriften har vært kritisert for å være administrativt krevende for kommunene, og vanskelig å forstå for brukerne. Helse- og omsorgsdepartementet har derfor startet et arbeid med sikte på å forenkle forskriften.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet ser det som naturlig at saken eventuelt blir en kostnadsberegningssak i forbindelse med endringer av vederlagsforskriften, jf. retningslinjer for involvering av KS i kostnadsberegninger.

Av kommunehelsetjenesteloven § 2-3 framgår det at kommunen kan kreve vederlag for opphold i sykehjem og boform ved heldøgns omsorg og pleie. Kommunene har fortsatt ansvaret for å beregne vederlagstrekket i pensjon og kan melde dette inn til

Arbeids- og velferdsetaten slik at etaten kan iverksette trekk i pensjonen på vegne av kommunen. Praksisen for beregning av vederlag og igangsetting av trekk har variert mye fra kommune til kommune. Enkelte kommuner fakturerer brukeren direkte uten at arbeids- og velferdsetaten er involvert, og en del kommuner fakturerer direkte i tillegg til trekk i løpende pensjon. Arbeids- og velferdsetaten innførte ny organisering av pensjonsområdet i desember 2008. I den forbindelse ble rutinen for beregning av vederlagstrekk endret, som også innebar en endring i støtten til kommunene i forbindelse med beregning og innkreving av vederlagstrekk.

Produksjonssettingen av PESYS (ny pensjonsløsning) som beregner og utbetaler pensjoner (uføre, alder, AFP – og gjenlevende personer) for i underkant av 1 million brukere inklusive utbetalinger fra Statens pensjonskasse og Pensjonstrygden for sjømenn, har vært vellykket, men ikke uten utfordringer og oppstartsproblemer.

På grunn av endringer i rutiner og de store systemmessige og organisatoriske endringene som er gjennomført, har det innen enkelte arbeidsstrømmer bygd seg opp en restanse i NAV Pensjon Harstad på ubehandlede saker. Det ble ved ekstrabevilgning, bevilget midler til restansenedbygging og innen utgangen av april skal det opprettes en enhet i NAV Pensjon Harstad som skal jobbe med trekkregistering. Restansen på trekk skal i henhold til prognosen være nedbygd pr. medio august 2009. Det jobbes også kontinuerlig med restansenedbygging i forhold til registrering av institusjonsopphold og reberegning av tilstøtende vedtak.

Det er forsinkelser i inntektsstrømmen på grunn av nye rutiner og restansesituasjonen i NAV Pensjon. Når restansene er nedbygd, vil kommunene imidlertid motta inntektene som normalt. Dette skal derfor ikke gi inntektstap over noe tid. Kommunene kan ved å benytte rutine for etteroppgjør sørge for at brukers rettsikkerhet er ivaretatt.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet er positive til en langsiktig løsning i forhold til et eventuelt webgrensesnitt mellom kommunene og Arbeids- og velferdsetaten. Dette må vurderes i lys av ny forskrift på området og det behovet den vil gi for informasjonsutveksling og samhandling mellom kommuner og Arbeids- og velferdsetaten.

2.4 Barne- og likestillingsdepartementet

Handlingsplan universell utforming og økt tilgjengelighet

Barne- og likestillingsdepartementet vil legge fram en handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet våren 2009.

Samarbeid med KS

Barne- og likestillingsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet og Samferdselsdepartementet ønsker som en oppfølging av handlingsplanen dialog med KS om et samarbeid som skal støtte opp under kommunenes arbeid. Innretningen av et slikt samarbeid vil avklares nærmere mellom departementene og KS.

Barne- og likestillingsdepartementet vil, som ansvarlig departement for den overordnede/samlede politikken for personer med nedsatt funksjonsevne og koordinerende departementet for regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet, samordne oppfølgingen av samarbeidet.

Lovfesting av ansvar for krisesentertilbud

Barne- og likestillingsdepartementet tar sikte på å legge fram et lovforslag for Stortinget i vår som gir kommunene ansvaret for å sørge for et krisesentertilbud til sine innbyggere. Lovfestingen vil innebære at kommunene også gis det finansielle ansvaret gjennom en økning i rammetilskuddet og opphør av det statlige øremerkete tilskuddet til krisesenterdrift. Beregnede merkostnader som følger av lovforslaget vil også bli lagt inn i rammene. For å gi krisesentrene og kommunene en viss omstillingstid, tas det sikte på å opprettholde det øremerkede tilskuddet det første året etter at loven har trådt i kraft i form av en rammebevilgning.

KS-merknad

KS er kjent med Barne- og likestillingsdepartementet sitt arbeid for en lovfesting av krisesentertilbudet. Slik forslaget er formulert vil en lovfesting bety at kommunene må etablere tilbud utover det eksisterende. Fordi det legges opp til en kjønnsnøytral lov, og fordi det legges opp til en videre profesjonalisering av tilbudet. KS forutsetter å bli tatt med i en dialog om de videre planene.

Kommunene vil få merkostnader ved en lovfesting av krisesentertilbudet som også innebærer krav til krisesentrenes tjenestetilbud. Barne- og likestillingsdepartementet har beregnet kostnadene til 45 mill. kroner. KS vurderer anslåtte kostnader til å være for lave. Hovedproblemet er at det ikke er beregnet økte nettokostnader knyttet til følgende elementer:

- *Flere årsverk ved utvidelsen av målgruppen til også å omfatte menn*
- *Flere årsverk ved overgang til kommunale vakt- og turnusplaner*
- *Krav til generelt økt kvalitet i tilbudet (som staten skal føre tilsyn med)*
- *Bortfall av gaveinntekter (i 2007 finansierte gaver 14 mill kroner av krisesentrenes utgifter)*
- *Oppgradering/utskifting av utilfredsstillende lokaler*

Slik KS ser det bør den økonomiske virkningen av momentene over anslås forut for fastsettelsen av kompensasjonen til kommunene.

KS-merknad slutt

2.5 Kommunal- og regionaldepartementet

Innspill fra KS:

Kommuneøkonomien

KS viser til at kommunene følger opp vedlikeholdssatsingen i tiltakspakken som Stortinget vedtok 13. februar i år. Den politiske behandling lokalt er gjennomført, planene er klare og halvdel av kommunene hadde pr. 19. mars igangsatt vedlikeholdstiltak. KS viser til at en forsvarlig behandling som stimulerer det seriøse næringslivet krever at anbudsregler og kvalitetssikringsprosesser følges. Selv om

dette tar litt tid, sikrer det at offentlige midler forvaltes på en forsvarlig og effektiv måte. Tiltakene iverksettes fortløpende, og sysselsettingseffekten vil bli større i andre, tredje og fjerde kvartal.

KS viser til at det ikke finnes sammenlignbare tall som viser et svakere regnskapsresultat enn i 2008 da halvdel av kommunene hadde negative netto driftsresultater. Dette innebærer at mange kommuner bør benytte økningen i frie inntekter, som lå i tiltakspakken, til å styrke sin driftsbalanse. Uten dette ville mange kommuner få en forverret økonomisk situasjon i 2009, og noen kommuner ville heller ikke kunne oppfylle kommunelovens krav om at årsbudsjettet skal være realistisk og med et driftsresultat som minst er tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger (jf kommuneloven § 46). Slik KS vurderer det er trygghet rundt de økonomiske rammebetingelsene - i et økonomisk kriseår som 2009 - avgjørende for å sikre sysselsetting og tjenestetilbudene i kommunesektoren. KS legger til grunn at regjeringen gjennom hele 2009 følger opp den skattegarantien kommunalministeren har gitt, slik at eventuell skattesvikt utover det som var hensyntatt i tiltakspakken kompenseres fullt ut fra statens side. Når det gjelder behovet for vekst i frie inntekter vises det til innspillet til årets første konsultasjonsmøte, hvor det var angitt et behov for realvekst i frie inntekter på 7,5 mrd kroner. En forutsetning for dette anslaget er at ikke ledigheten blir vesentlig høyere enn tidligere forutsatt.

Foreløpige KOSTRA-tall for 2008 viser at en viktig forklaring på kommunenes svake driftsresultater er økende barnehageutgifter. Kommunenes netto driftsutgifter til barnehageformål er økt med rundt 1,9 mrd kroner fra barnehageforliket i 2003 til 2008, noe som innebærer en økning på over 1,1 mrd. kroner fra 2007.

KS mener at forutsetningen om statlig finansiering av barnehagereformen ikke er oppfylt og ber regjeringen og Stortinget sikre fullfinansiering av barnehagereformen i forbindelse med RNB for 2009 og statsbudsjettet for 2010. Det vises til KS' merknad til egenfinansiering av barnehager under pkt. 2.2.

KS-merknad slutt

Svarmerknad Kommunal- og regionaldepartementet

Kommunal- og regionaldepartementet viser til at det primære siktemålet med kommunedelen av tiltakspakken er å stimulere sysselsettingen innen bygg- og anleggsnæringen og å redusere vedlikeholdsetterslepet i kommunal sektor. Departementet vil understreke viktigheten av at dette blir fulgt opp av kommunene.

Økningen i rammetilskuddet er blitt gitt som frie inntekter. Den økonomiske stillingen, tilstanden på kommunale bygg og anlegg og behovet for velferdstjenester vil variere fra kommune til kommune. Den enkelte kommune må ut fra sin egen situasjon og sine egne behov selv vurdere hvordan de frie midlene i tiltakspakken skal disponeres. Kommunal- og regionaldepartementet legger likevel til grunn at bevilgningen til kommunene som ble vedtatt av Stortinget 13. februar følger de ovennevnte siktemålene med tiltakspakken. Bevilgningen gjennom tiltakspakken kommer i tillegg til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 7,3 milliarder kroner i statsbudsjettet for 2009, sammenliknet med daværende anslag på regnskap for 2008.

I forbindelse med utarbeidelsen av tiltakspakken varslet regjeringen at kommunesektoren vil bli kompensert for lavere skatteinntekter i 2009 enn det som er lagt til grunn i statsbudsjettet. Formålet er å gi kommunesektoren større trygghet med hensyn til egne inntekter i den ekstraordinære situasjonen som norsk økonomi nå er inne i.

Svarmerknad Kommunal- og regionaldepartementet slutt

2.6 Miljøverndepartementet

Ny naturmangfoldlov

Regjeringen har lagt fram forslag til ny naturmangfoldlov, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) *Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)*. Den nye loven skal etter planen behandles av Stortinget våren 2009. Det legges opp til informasjon og veiledning om den nye loven overfor kommunene.

Statlige planretningslinjer for en differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen

I ny plandel til plan- og bygningsloven er det gitt nye bestemmelser om strandsoner. I forbindelse med lovendringen er det bestemt at det skal utarbeides statlige planretningslinjer for en differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen.

Kommunale klima- og energiplaner

I St.meld. nr. 34 (2006-2007) *Norsk klimapolitikk* signaliserte regjeringen at den ville vurdere å innføre rikspolitiske retningslinjer for kommunalt klimaarbeid. I forbindelse med utarbeidelsen av regjeringens strategi for økt utbygging av bioenergi av 1. april 2008 ble det varslet et krav om at alle kommuner skal ha en energi- og klimaplan innen 1. januar 2010. Planen skal innarbeides i de ordinære planprosessene etter plan- og bygningsloven.

Gjennomføring av Inspire-direktivet i norsk rett

Bedre tilgang til geografisk informasjon (geodata) er en forutsetning for god miljøpolitikk og god miljøforvaltning, bl.a. for å kunne etablere tjenester for miljøovervåking og sikkerhet. Målet med Europaparlaments- og Rådsdirektiv 2007/2/EF er å sikre tilgang til offentlig forvaltet geodata, bl.a. om natur, samferdsel, bebyggelse, befolknings- og miljøforhold. Direktivet krever at landene etablerer og opererer et nettverk av elektroniske tjenester for søking, visning og nedlasting av geodata. Tjenestene skal gjøre det mulig for offentlige myndigheter å dele data på tvers av organisatoriske og geografiske skiller. Tjenestene skal også være tilgjengelig for allmennheten. Søke- og visningstjenestene skal i utgangspunktet være gratis. Første versjon skal etter planen være i drift fra november 2010.

Lovfesting av offentlig eierskap til vann- og avløpsinfrastrukturen

Ved behandlingen av dokument 8:91 (2006-2007) vedtok Stortinget å be regjeringen om å legge fram forslag om endring av eksisterende lovverk som sikrer at vann- og avløpsinfrastrukturen forblir heleid av det offentlige. Miljøverndepartementet sendte i mars 2009 forslag til endringer i vass- og kloakkavgiftslova som gjennomfører Stortingets vedtak på høring. Eksisterende vann- og avløpsanlegg kan etter forslaget bare selges eller overdras til kommuner. Videre foreslås det at alle nye anlegg som etableres over en bestemt størrelse skal være i kommunalt eie. Forslaget er ikke gitt tilbakevirkende kraft, og vil derfor ikke endre på dagens eierstruktur.

Som følge av at forslaget til lovendringer ikke endrer på dagens eierstruktur, vil det ikke få noen umiddelbare konsekvenser verken for eiere av vann- og avløpsanlegg eller mottakere av vann- og avløpstjenester. Det foreslås ingen endringer i kommunenes adgang til å sette ut anleggs- og driftsoppgaver til private aktører.

Forbud mot deponering av nedbrytbart avfall

Fra 1. juli 2009 blir det forbudt å deponere nedbrytbart avfall. Forbudet blir gjennomført som en endring i avfallsforskriftens § 9-4. For kommunene innebærer forbudet at en del avfall, for eksempel restavfall fra husholdninger, må behandles på andre måter enn ved deponering. Kommunene må ta stilling til alternative behandlingsløsninger, og en del kommuner forventes å investere i nye anlegg. Det kan i særlige tilfeller gis dispensasjon fra forbudet frem til 2013. Fylkesmannen skal behandle dispensasjonssøknadene etter retningslinjer gitt av Statens forurensningstilsyn.

Deponiforbudet vil medføre endret sammensetning av avfallet som legges på deponi. Det vil derfor bli gjort en ny vurdering av miljøkostnadene som grunnlag for å vurdere endringer i satsen på deponiavgiften. Regjeringen har tidligere varslet at den vil komme tilbake til dette i revidert nasjonalbudsjett for 2009.

Infrastruktur for håndtering av husholdningsavfall og næringsavfall

Avfallsinfrastruktur

Flere byer planlegger for utbygging av ny infrastruktur for håndtering av husholdningsavfall og næringsavfall. KS ber om at Forurensningsloven endres slik at kommunene får mulighet til å pålegge besittere av næringsavfall en tilknytningsplikt til ny avfallsinfrastruktur for avfall som kan sammenlignes med husholdningsavfall og som det til enhver tid er mulig å levere til avfallsinnsamlingsløsningen som etableres.

KS anser en slik mulighet som nødvendig for at kommunene skal kunne tilby en miljømessig og forsvarlig avfallsinnsamling i tråd med pliktene etter forurensningslovens §§28 og 30 og bistår gjerne i dette arbeidet.

Miljøverndepartementet bemerker at tilknytningsplikt til avfallsinfrastruktur vil begrense næringskundernes valgfrihet, og at de fordelene som KS Bedrift beskriver vil måtte veies opp mot dette. En evt. endring av forurensningsloven vil kreve et grundig forarbeid. Miljøverndepartementet trenger noe mer tid til å vurdere oppfølging av forslaget.

Produsentansvar

Avtaler om produsentansvar er inngått mellom Miljøverndepartementet og ulike deler av næringslivets interesseorganisasjoner. Kommunene er etter forurensningsloven ansvarlig for innsamling av husholdningsavfall, og berøres derigjennom av avtalene. KS ber om å bli part i forhandlinger og avtaler med staten om produsentansvarsordningene på vegne av kommunene. I slike forhandlinger med staten og deltakende næringsliv, vil KS ha en klar definisjon av hva produsentansvaret innebærer for de ulike partene, i tillegg til at det må stilles krav til åpenhet og kontroll. MD viser til at regjeringen i St.meld. nr. 26 (2006-2007) om regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, varslet at det ville bli satt i gang et arbeid med å gå gjennom de ulike produsentansvarsordningene. Så langt har eksisterende ordninger og syn på disse blitt kartlagt. KS vil bli tatt med i alle prosesser hvor det vil være naturlig i det videre arbeidet på dette området.

KS-merknad

Følger av klimaendringer

Som følge av klimaendringer får og forventes det nye økte utgifter både til administrasjon i forbindelse med analyse- og planleggingsarbeid og konkrete tiltak. Økningene i utgiftene forventes å bli så betydelige at det bør tas høyde for dette i fremtidige kommuneopplegg.

Finansiering av forebygging og sikring av naturskader

Klimaendringene påvirker kommunene på mange ulike måter. Det som er mest åpenbart er naturskader som følge av mer ekstrem vær. Flommer, skred, stormer og stormflo fører både til store materielle ødeleggelser og fare for at menneskeliv går tapt. Kommunene må identifisere utfordringene og de tilpasningene som må iverksettes for å sikre robusthet i samfunnet. Som plan- og bygningsmyndighet har kommunene hovedansvaret for sikring og forebygging av naturskader. I henhold til ny plan- og bygningslov er det krav at kommunene gjennomfører risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) i arealplanleggingen. Det foreligger også lovforslag hvor kommunene får en generell beredskapsplikt som innebærer sektorovergripende ROS-analyser og konkret beredskapsplan.

Finansiering, kartlegging og sikring

Det er behov for økt kartlegging av områder som er utsatt for skred, storm, flom og havnivåstigning. Det er en ny skredetat under etablering og et nasjonalt kartgrunnlag med skredfare er tilgjengelig. Men fortsatt gjenstår detaljert vurdering av skredfare i den enkelte kommune. Dette er en jobb som er svært ressurskrevende. NGI og NGU

bør tilføres mer ressurser, slik at kommunene får oppdaterte kart og bedre informasjonsgrunnlag for planlegging i sitt område.

Staten har avsatt midler til finansiering av sikringstiltak gjennom OED og NVE. De avsatte midlene er langt fra tilstrekkelige og det er behov for betydelig større avsetninger. Kommunene har allerede behov for å gjennomføre sikringstiltak som overstiger avsatte midler.

Finansiering av vedlikehold av infrastruktur og bygninger

I FoU-prosjektet om naturskader som Vestlandsforskning har utført for KS (2007) påpekes det at vedlikehold av bygninger og infrastruktur er et viktig tiltak for å forebygge naturskader. Det er i tillegg grunn til å nevne at murkonstruksjoner påvirkes av hyppige tine/fryse perioder og mildere vintre kan føre til økt sopp – og råtedannelse i bygg. Tilsvarende spørsmål kan stilles når det gjelder veier, el-nettet i kommunalt eide E-verk med mer.

Det er behov for å etablere et system for planmessig og langsiktig arbeid med vedlikehold og opprustning av bygninger og infrastruktur i landet.

KS-merknad slutt

Svarmerknad fra Miljøverndepartementet

Regjeringen har nedsatt et bredt sammensatt utvalg for å foreta en sårbarhetskartlegging, vurdere de samfunnsøkonomiske kostnadene, analysere behovene for klimatilpasningstiltak i Norge og foreslå tiltak nasjonalt, regionalt og lokalt. Utvalget skal innen utgangen av 2010 levere sin NOU som vil danne grunnlag for videre politikk og virkemiddelutforming.

Samtidig er mange kommuner allerede i gang med tilpasningsarbeidet. Det er viktig at hensynet til klimaendringer integreres i kommunenes plan og beredskapsarbeid så tidlig som mulig. De investeringer som gjøres i dag må ”ta høyde for” klimaendringer, for eksempel i arealplanlegging generelt og i arbeid med vann og avløp. SFT har utarbeidet veiledere for å hjelpe kommunene i dette arbeidet og etater som NVE, Statens Vegvesen og Statens Byggtekniske Etat arbeider med å få på plass god veiledning til kommunene. En ny nasjonal skredetat er opprettet i NVE fra 1. januar 2009.

Miljøverndepartementet har nylig lansert nettportalen ”Klimatilpasning Norge” som er utarbeidet spesielt for å være et verktøy for planleggere i kommuner og på fylkesnivå. Portalen er et informasjons-nav med mange eksempler på hvordan tilpasningsarbeidet gjøres. Videre samler nettportalen lenker og peker ut til etater for eksempel NVE hvor kartmateriale etc er gjort lett tilgjengelig. Nettportalen er utarbeidet og driftes av sekretariatet i DSB.

I regi av sekretariatet i DSB tilbys nå også alle kommuner kurs i klimatilpasning ved Nasjonalt Utdanningscenter for Samfunnssikkerhet og beredskap.

Det er viktig med god koordinering nasjonalt for å kunne gi kommunene best mulig grunnlag for sitt tilpasningsarbeid. Fra statlig side er det ønskelig med god dialog og kontakt når KS legger til rette for tilpasning i sitt arbeid overfor kommunene. Et

eksempel på at dette allerede er i gang er Livskraftige kommune nettverket i Sogn og Fjordane som har tilpasning som tema og hvor det har vært et godt samarbeid med sekretariatet i DSB i oppstartsfasen

Svarmerknad fra Miljøverndepartementet slutt

2.7 Justis- og politidepartementet

Felles nødnummer/nødmeldesentraler

Regjeringen tar sikte på å innføre felles nødnummer og etablere felles nødmeldesentraler for nødetatene. Det er nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som skal utrede alternativer til hvordan dette kan gjennomføres. Den interdepartementale arbeidsgruppen skal etter planen legge frem sin rapport med anbefalt løsning og forslag til videre prosess 1. juni 2009.

Nødnett – nytt digitalt radiosamband for nødetatene

Første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett i Norge er i slutfasen. Prosjektet er forsinket i forhold til opprinnelig plan pga. forsinkelser hos leverandøren Nokia Siemens Networks. De første brukere fra nødetatene vil ta nettet i bruk i løpet av høsten 2009.

Direktoratet for nødkommunikasjon har kontakt med representanter for nødetatene og KS i forbindelse med arbeidet for å ferdigstille abonnementsvilkår og bestillingsskjema som skal brukes for å gi tilgang til nettverket. Bruken av nettet skal betales via en årlig avgift. Prosjektene innen helsetjenesten og de kommunale brannvesenene, ledet av hhv. Helsedirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, har i tillegg valgt å opprette egne sentraliserte driftsorganisasjoner for å tilby brukerstøtte og drift av systemene på kommunikasjonsentralene. Disse tjenestene vil bli fakturert særskilt.

Kostnadsbelastningen for brukerne av radiosamband før og etter innføringen av nødnettet kartlegges av et eksternt analysefirma. Resultatet av dette arbeidet skal inngå i evalueringen av det nye systemet som Stortinget har bedt om. Det legges opp til at en eventuell skjevhet i kostnadsbelastningen mellom nødetatene, inklusive kommunene, utjevnes gjennom en rammeoverføring mellom sektorene. Det valgte driftskonseptet vil også bli gjenstand for særskilt vurdering. KS er sammen med nødetatenes fagdirektorater og DNK involvert i arbeidet.

KS-merknad

KS forutsetter at eventuelle merkostnader for kommunene kompenseres fullt ut.

KS-merknad slutt

2.8 Samferdselsdepartementet

Ot.prp. om nødvendige lovforslag knyttet til gjennomføring av forvaltningsreformen

Samferdselsdepartementet la 24. april 2009 fram Ot.prp. nr. 68 (2008-2009) *Om lov om overføring av rettigheter og forpliktelser ved omklassifisering av veg etter veglov § 62 tredje ledd i forbindelse med forvaltningsreformen.* Hovedinnholdet i lovforslaget kan oppsummeres med følgende:

- En ny lov som regulerer visse overgangsspørsmål for å sikre en effektiv og likeartet overføring av statens rettigheter og forpliktelser til fylkeskommunene og Oslo kommune, samt sikre likeartet behandling av tredjeperson. Kongen skal kunne avgjøre tvilstilfeller.
- Samtidig gjøres det nødvendige endringer i vegloven og vegtrafikkloven.
- I vegloven dreier det seg i hovedsak om følgende bestemmelser: ansvar for feil for arbeidstakere i den felles vegadministrasjon, hjemmel for kunne gi forskrifter om drift og vedlikehold av vegnettet, den generelle byggegrensen for fylkesveger økes fra 15 til 50 m, hjemmel for å ta opp veg som riksveg og gjøre vedtak om at riksveg kan gjøres om til fylkesveg eller kommunal veg i forbindelse med reformen, uten at retningslinjene til tekniske krav blir fulgt, slik som i ordinære omklassifiseringer.
- I vegtrafikkloven foreslås det hjemmel til å gi forskrifter om at fylkeskommunene og Oslo kommune skal utarbeide og gjennomføre ulike tiltak knyttet til trafiksikkerhet.

KS-merknad

Fra 1. januar 2010 overtar fylkeskommunene forvaltningsansvaret for om lag 17.000 km riksveier (eller 80 % av dagens øvrige riksveier) og det meste av øvrige riksveiferjer. Vegnettet er i meget dårlig forfatning og det er behov for betydelige investeringer. Multiconsult gjennomfører, på oppdrag fra KS, et FoU-prosjekt om vedlikeholdsetterslep på øvrige riksveier og fylkesveier. Med utgangspunkt i Statens vegvesens Vegkapitalprosjekt er det beregnet et samlet vedlikeholdsetterslep på øvrige riksveier på 10,2 mrd kr. (forsiktig anslag). Dette kommer i tillegg til vedlikeholdsetterslepet på dagens fylkesveier, som er beregnet til om lag 12,1 mrd kr. Det samlede vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene fra 1. januar 2010 vil dermed være på over 22 mrd kroner. KS legger til grunn at fylkeskommunene kompenseres for vedlikeholdsetterslepet på 10,2 mrd kr ved overtagelse av øvrige riksveier.

Hovedprinsippet må være rammefinansiering. Den økonomiske rammen til fylkeskommunene må økes vesentlig. For å møte behovet for nødvendig opprusting av de nye fylkesvegene må imidlertid Staten bidra med særskilt finansiering, primært et infrastrukturfond. Hvis det ikke er mulig å få til en slik løsning, kan det alternativt legges opp til en ordning med kapitalrefusjon, det vil si at staten dekker både renter og avdrag knyttet opp til en konkret plan for vedlikeholdsetterslep. Med utgangspunkt i et beregnet beløp på om lag 10,2 mrd kr i etterslep, lages det en profil over et visst antall år med konkret fordeling på fylkeskommunene som det kan beregnes kapitalrefusjon på, jf den ordningen som ble etablert knyttet opp til 6-åringene inn i skole i 1997.

KS er i utgangspunktet positiv til rentekompensasjonsordningen som er foreslått i NTP, men betingelsene må diskuteres. Fylkeskommunene vil kunne få en betydelig gjeldsøkning som på sikt vil kunne få konsekvenser for andre fylkeskommunale tjenester, for eksempel videregående opplæring. Rentekompensasjonsordningen vil

uansett kun måtte være et supplement til vesentlige økte overføringer til fylkeskommunene.

KS tar til etterretning at Statens vegvesens administrasjon skal holdes samlet og at ordningen med felles (sams) vegadministrasjon skal videreføres. Som landets desidert største vegeier er det imidlertid nødvendig at fylkeskommunene har nødvendig styrings-/bestillerkompetanse i egen organisasjon (strategiske langtidsplaner/handlingsprogram, budsjettarbeid/-oppfølging, overordnet planlegging, utbyggingspakkar og budsjettarbeid inkl. ferjedrift). KS forutsetter at økonomiske ressurser til dette, grovt anslått til 4-6 årsverk pr. fylke, blir stilt til disposisjon fra 2010.

KS viser til 1. konsultasjonsmøte 2009 og bekymringen for fremdriften i kostnadsberegningssaker knyttet til forvaltningsreformen, spesielt på samferdselsområdet. KS ber om at kostnadsberegningen på samferdselsområdet følges opp som forutsatt.

KS-merknad slutt

2.9 Finansdepartementet

KS-merknad

Utlegsdato for skatteavregning

For 2009 har Skattedirektoratet opplyst at skatteavregningen for inntektsårets 2009 først legges ut den 21. oktober 2009. I fjor var datoen den 15. oktober 2008 for inntektsåret 2008. I 2007 var det den 12. oktober for inntektsåret 2006. Tilbake i 1995 var den så tidligere som den 20. september 2006 (for inntektsåret 2005).

Dette har skjedd til tross for at det stadig er flere skattytere (80 pst) med enkle likningsforhold som allerede i juni får fastsatt sin likning. Det er de siste 20 pst av skattyterne som avgjør restskatt/tilgodebeløp, fordelingsoppgjør og marginoppgjør. Alt i alt burde den teknologiske utviklingen ha medvirket til tidligere utleggsdato.

Sent oppgjør skaper problemer for kommunene knyttet opp til å lage gode skatteprognoser for neste budsjettår samt anslå årets inngang. I sin økonomistyring og planlegging er det helt avgjørende at kommunestyret kan ha et godt grunnlag for å fatte sitt skattevedtak. Når utleggelsen kommer så sent blir dette vanskelig. Samme problem må etter KS sitt syn også sentrale styresmakter ha knyttet til det nasjonale skatteanslaget som settes i statsbudsjettet på høsten både for årets skatteinngang og neste år.

KS ber om at saken tas nærmere opp til drøfting mellom partene.

KS-merknad slutt

Svarmerknad Finansdepartementet

Departementet har på bakgrunn av innspillet fra KS drøftet problemstillingen med Skattedirektoratet, som utarbeider den detaljerte tidsplanen for den årlige ligningssyklusen. Det er mange ulike hensyn som skal tas ved fastsettelse av denne tidsplanen. Departementet vil presisere at hensynet til kommunenes økonomistyring og planlegging ikke kan få avgjørende betydning for fastsettelsen av utleggstidspunktet, dersom hensynet til en riktig og forsvarlig ligningsbehandling og kontrollhensyn tilsier et senere utleggstidspunkt. Slike hensyn tilsa i år at utleggstidspunktet ble utskjøvet med en uke i forhold til i fjor.

På sikt har Skattedirektoratet som mål at utlegget skal komme en uke tidligere enn i år. Det er imidlertid små muligheter for at utleggstidspunktet kan bli tidligere enn i fjor dvs. en uke tidligere enn i år, fordi tidligere utleggstidspunkt enn midten av oktober forutsetter større endringer i ligningssyklusen. For enkelte år vil det også kunne være spesielle forhold som gjør at utlegget som i år kan bli noe skjøvet ut i tid. Ut fra de opplysninger departementet har, er det likevel ikke aktuelt å utskyve utleggstidspunktet ut over dette.

Svarmerknad Finansdepartementet slutt

2.10 Fiskeridepartementet

Havnesikkerhet (ISPS)

KS har gjennom KS Bedrift et betydelig antall offentlige havner som medlemmer. Medlemmene er de fleste av de store offentlige havnene og medlemstallet er økende. ISPS-regelverket er et tema som er viktig for mange av disse medlemmene, og fem år etter første iverksetting av ISPS-regelverket har både myndigheter og havner ulike erfaringer med regelverket. På denne bakgrunn er det svært ønskelig fra KS side å få til en god dialog med Fiskeri- og kystdepartementet og Kystverket som statens havneetat, for å utveksle erfaringer og synspunkter på hvordan ISPS regelverket skal håndteres. Fiskeri- og kystdepartementet vil ta initiativ til et møte mellom KS og Kystverket om saken.

3. Kostnadsberegninger - aktuelle reformer

Fra og med konsultasjonsåret 2007 er det innført nye rutiner for involvering av KS i kostnadsberegninger. Involvering av KS i kostnadsberegninger skal ikke redusere regjeringens mulighet til å foreta helhetlige vurderinger og prioriteringer, men sikre en god involvering av KS uten å gi innsyn i fortrolig budsjettarbeid og prioriteringsdiskusjoner. Involveringen skal bidra til at det utarbeides et best mulig beslutningsgrunnlag for regjeringen og Stortinget. Det 2. konsultasjonsmøtet er det andre av fire oppmeldingstidspunkter for aktuelle saker i 2009. Til det 2. konsultasjonsmøtet er følgende saker meldt opp som kostnadsberegningssaker:

3.1 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Utvidelse av bedriftshelsetjenesten

Regjeringen har ved en forskriftsendring vedtatt å utvide bedriftshelsetjenesten fra 1.1. 2010 til å omfatte flere næringer, blant annet kommunale tjenesteområder som helse- og sosial, undervisning, vann- og kraftproduksjon og gjenvinning. Utvidelsen vil omfatte 90 % av alle ansatte i kommunal sektor. Departementet ønsker samtidig å innføre en obligatorisk godkjenningsordning for bedriftshelsetjenesten. Dette innebærer at alle virksomheter som har plikt til å ha bedriftshelsetjeneste, må knytte seg til en godkjent ordning. For å bli godkjent, må bedriftshelsetjenestene minst ha den tverrfaglige kompetanse og det volum Arbeidstilsynet mener er nødvendig for å bistå virksomhetene i arbeidet med god forebygging og inkludering.

KS er skeptisk til å utvide bedriftshelsetjenesten på en måte som binder opp betydelige helsefaglige ressurser. I en situasjon hvor staten og kommunene har en felles forståelse av at kommunehelsetjenesten må styrkes vesentlig, bør det prinsipielt vurderes om helsetjenester til den presumptivt friskeste delen av befolkningen skal prioriteres. KS kan ikke se at de anslåtte kostnader er tilstrekkelig dokumentert, og har grunn til å tro at behovet for leger og psykologer er underestimert. Det er heller ikke beregnet hva en oppgradering av bedriftshelsetjenesten vil koste kommunene. KS ber om å bli involvert i en beregning av kommunenes merkostnader som følge av statlige krav om en utvidet og oppgradert bedriftshelsetjeneste.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil invitere KS til et møte om saken.

3.2 Barne- og likestillingsdepartementet

Lovfesting av ansvar for krisesenter

Barne- og likestillingsdepartementet tar sikte på å legge fram et lovforslag for Stortinget våren 2009 som gir kommunene ansvaret for å sørge for et krisesentertilbud til sine innbyggere, jf. nærmere omtale i kapittel 2. Barne- og likestillingsdepartementet har involvert KS i kostnadsberegning av saken. KS har kommet med merknader til beregningene under pkt. 2.4.

3.3 Forvaltningsreformen

KS-merknad

KS viser til 1. konsultasjonsmøte i 2009 og bekymringen for fremdriften av kostnadsberegninger knyttet til forvaltningsreformen. KS vil igjen understreke at det er viktig at regjeringen i størst mulig grad involverer KS i kostnadsberegningene på de ulike fagdepartementenes områder knyttet til forvaltningsreformen før sakene går til Stortinget. KS ber om at kostnadsberegningene på de ulike fagdepartementenes områder følges opp som forutsatt.

Samferdselsdepartementet

KS viser til at fylkeskommunene blir landets største vegeier fra 2010. Det er derfor nødvendig at fylkeskommunene har nødvendig styrings-/bestillerkompetanse i egen organisasjon (strategiske langtidsplaner/handlingsprogram, budsjettarbeid/-oppfølging, overordnet planlegging, utbyggingspakkar og budsjettarbeid inkl. ferjedrift). KS forutsetter at økonomiske ressurser til dette, grovt anslått til 4-6 årsverk pr. fylke, blir stilt til disposisjon fra 2010.

Helse- og omsorgsdepartementet

Folkehelse skal lovfestes som pålagt oppgave for fylkeskommunene. Det er både komplisert, tids- og ressurskrevende å bygge opp og drive regionale folkehelsepartnerskap. For å kunne løse eksisterende oppgaver på en tilfredsstillende måte mener fylkeskommunene det i gjennomsnitt er behov for fire stillinger i hver fylkeskommune.

Miljøverndepartementet

Fylkeskommunene får overført oppgaveansvaret for forvaltning av vilt og innlandsfisk, friluftsliv, får ansvaret som vannregionmyndighet og nye oppgaver innenfor klima. Det er anslått at dette vil kreve 4-5 årsverk i nye administrative ressurser per fylkeskommune.

Landbruks- og matdepartementet

Fylkeskommunene får styrket ansvar innenfor rekruttering, kompetanseheving, likestilling og etter- og videreutdanning i landbruket samt overta fylkesmannens funksjoner som aktiv samarbeidspartner i verdiskapingsprogrammene som forvaltes av Innovasjon Norge. Dette krever minimum ett årsverk per fylke.

Fiskeri- og kystdepartementet

Fylkeskommunene får overført ansvaret for tildeling av akvakulturtillatelser. Det er anslått at dette vil kreve 4-5 årsverk per fylke i kystfylkene fra Vestlandet og nordover og ca 0,5-1 årsverk i fylkene fra Skagerak til og med innlandsfylkene.

Nærings- og handelsdepartementet

Fylkeskommunene får delt eierskap av Innovasjon Norge og generelt økt ansvar for regional utvikling. Dette krever minst ett nytt årsverk i hvert fylke.

Kunnskapsdepartementet

Som del av forvaltningsreformen får fylkeskommunene fra 2010 ansvar for å sikre at det tilbys godkjent fagskoleutdanning innenfor prioriterte samfunnsområder.

Fylkeskommunene står overfor betydelige utfordringer ikke minst når det gjelder:

- *Økonomi: Finansiering av tilbudet? Ved stykkpris eller i rammetilskuddet?*
- *Forholdet til private fagskoletilbydere*
- *Fri flyt av studenter over fylkesgrensene – gjesterefusjonsordninger?*
- *Egenandel på enkelte fagskoletilbud eller alt gratis?*

Statsråd Tora Aasland uttrykte på regjeringens kontaktkonferanse med fylkeskommunene 1. april i år ønske om en god dialog om etableringen av et kvalitativt godt fagutdanningstilbud med et finansieringssystem som er bedre og mer forutsigbart enn dagens. KS ønsker å være involvert i kostnadsberegningene og bidra til løsninger som imøtekommer behovet for fagskoletilbud på en hensiktsmessig måte.

KS-merknad slutt

Svarmerknad fra departementene til innspill om forvaltningsreformen.

Departementene har merket seg innspillene fra KS og tar disse med seg i de videre prosesser, herunder involvering av KS i kostnadsberegninger og i pågående dialog med KS og fylkeskommunene. Et helhetlig finansieringsopplegg skal omtales i kommuneproposisjonen for 2010. Forslag til et endelig opplegg vil legges fram i statsbudsjettet for 2010.

Svarmerknad fra departementene slutt

4. Orienteringssaker

4.1 Helse- og omsorgsdepartementet

Omsorgsplan 2015 herunder:

Kompetanseløftet 2015

Kompetanseløftet skal bidra til å sikre tilstrekkelig, kompetent og stabil bemanning i omsorgstjenestene og har for de første årene fem delmål:

- 10 000 nye årsverk med relevant fagutdanning (omtalt under kap.2)
- Heve det formelle utdanningsnivået i omsorgstjenestene
- Sikre bruttotilgang på om lag 4 500 helsefagarbeidere per år
- Skape større faglig bredde
- Styrke veiledning, internopplæring og videreutdanning

Nærmere 1 700 personer gjennomførte videre- og etterutdanninger på fagskole- eller høyskolenivå i 2008, mens om lag 4 200 personer er under utdanning i 2009. Nærmere 200 personer gjennomførte desentralisert høgskoleutdanning i ulike helse- og sosialfag i 2008, mens om lag 1 000 er under utdanning i 2009. Antallet læreplasser i helsearbeiderfaget ser ut til å være på et tilstrekkelig nivå. Om lag 1 200 personer fullførte et kvalifiseringsløp til helsefagarbeidernivå i 2008, mens om lag 2 600 er under utdanning i 2009. Tall fra Statens autorisasjonskontor for helsepersonell viser at det i 2008 ble gitt autorisasjon til om lag 5 600 hjelpepleiere og omsorgsarbeidere.

Prosjektet *aksjon helsefagarbeider* skal bidra til å rekruttere flere unge til helsearbeiderfaget. Det har vært en kraftig vekst i rekrutteringspatroljer fra 13 i 2007/2008 til 35 i 2008/2009. 25 000 elever er besøkt siste år. Høy aktivitet i 2008 har gitt resultater i form av økt søkning til helsefagene i videregående opplæring.

Ledelses- og utviklingsprosjektet *Flink med folk i første rekke* ble satt gang i 2007. Pr 1. april 2009 er 50 deltakende kommuner knyttet til ulike utviklingsprosjekt innenfor tverrfaglige ledelse på områdene psykisk helsearbeid og rus og strategisk kompetanseplanlegging og utvikling i helse- og sosialsektoren.

Prosjektet *Samarbeid om etisk kompetanseheving* skal bidra til å styrke den etiske kompetansen i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. I alt 66 kommuner er i gang med å prøve ut ulike verktøy og metoder for systematisk etisk refleksjon. Det er utviklet en håndbok i etisk refleksjon.

I tråd med avtalen som er inngått på Stortinget om konkretiseringer av Omsorgsplan 2015 har regjeringen etablert et tilskudd til fagskoleutdanning innenfor helse- og sosialfag fra 2. halvår 2009. Forvaltningen av tilskuddet vil i tråd med forvaltningsreformen bli overført til fylkeskommunene fra 1.januar 2010.

Forsterket legebemanning i sykehjem

Kommunene har i løpet av 2007 fastsatt en *lokal norm for legedekningen* i sykehjem. Oppsummeringen fra kommunenes lokale normeringsprosess viser at det planlegges en vekst i legeårsverk i sykehjem med om lag 40 prosent, tilsvarende 111 årsverk, fra 2006. I følge tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) har antallet legeårsverk økt med til sammen 16

prosent fra 2005- 2007. Ureviderte tall fra SSB for 2008 viser en fortsatt økning. Samlet sett er økningen i legeårsverk og kommunenes behovsanslag i tråd med det foreløpige behovsanslaget fra regjeringen om å øke innsatsen av legeårsverk med 50 pst. fra 2005- 2010.

Opptrappingsplan for rusfeltet

Helse- og omsorgsdepartementet la fram en opptrappingsplan for rusfeltet som vedlegg til St.prp. nr 1. (2007 – 2008). Planen vil løpe til og med 2010. En rekke av tiltakene i planen omfatter kommunesektoren. Kommunene oppfordres til å utvikle en bedre samordnet innsats innen forebygging og hjelpetiltak gjennom å utforme kommunale rusmiddelpolitiske handlingsplaner. Oppslutningen om alkoholpolitikken skal styrkes, blant annet gjennom en effektivisering og kvalitetsheving av kommunenes kontroll med salgs- og skjenkebevilgninger. I planperioden skal det satses på bedre kvalitet og økt kompetanse gjennom å styrke forskning og undervisning, kompetanse og rekruttering, bedre dokumentasjon og gjennom dokumentasjon og statistikk. Det kommunale rusarbeidet skal styrkes med mer individuell oppfølging, lavterskeltiltak og ambulante og oppsøkende tjenester. Det er blant annet flere tilskuddsordninger til kommunene for å stimulere til utviklingsarbeid for å gi et bedre tilbud. Viktige tiltak i opptrappingsplanen for å styrke tilbudet til personer med rusmiddelavhengighet i kommunene er blant andre: prøveordning med koordinerende ”tillitspersoner” for rusmiddelavhengige i kommunene for 30 kommuner, styrking av tilskudd til lavterskel helsetiltak, LAR- arbeid og oppfølgingstjenester.

HOD vil ta initiativ til en dialog med KS om erfaringene med rusplanen i forhold til kommunalt rusarbeid.

St. meld. nr. 12 (2008- 2009) En gledelig nyhet. Svangerskaps- fødsels- og barselomsorg

Regjeringen har lagt fram St.meld. nr. 12 (2008-2009) En gledelig begivenhet – om en sammenhengende svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg. Meldingen er planlagt behandlet i Stortinget i vårsesjonen 2009. I meldingen foreslås det blant annet at regionale helseforetak pålegges å utarbeide en flerårig helhetlig og lokalt tilpasset plan for fødetilbudet i regionen sammen med berørte kommuner. Videre foreslås det at regionale helseforetak får ansvar for følgetjeneste til fødested for gravide med lang reisevei. Det fremgår av meldingen at regjeringen vil ta stilling til organisering av lokale jordmortjenester i forbindelse med samhandlingsreformen. Departementet er kjent med at KS mener at svangerskapsomsorgen er en primærhelsetjeneste som må ses som en integrert tjeneste med helsestasjon og fastleger og at jordmødrene spiller en sentral rolle i det forbyggende arbeidet over for barn og unge i kommunene.

Folkehelse som ledd i forvaltningsreformen – lovfesting av fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet

Ved behandlingen av St. meld. nr. 12 (2006- 2007) *Regionale fortrinn – regional framtid* ba stortinget regjeringen om å utrede å la folkehelsearbeidet gå fra en frivillig til en ordinær oppgave for det regionale folkevalgte nivået.

Helse- og omsorgsdepartementet foreslo i høringsnotatet at den lovpålagte pådriver- og samordningsfunksjonen, finansieres gjennom dagens stimuleringsordning til partnerskap for folkehelse over kap. 719 post 60, og at det legges opp til at fylkeskommunene fra 2010 overtar forvaltningen av disse stimuleringsmidlene.

Helse- og omsorgsdepartementet tar i løpet av april 2009 sikte på å fremme forslag til lov om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet.

Det arbeides videre bl.a. i stortingsmeldingen om samhandlingsreformen, med en nærmere vurdering og tydeliggjøring av både kommunens og fylkeskommunenes ansvar for folkehelse.

Psykisk helse

Stortinget har i et anmodningsvedtak bedt regjeringen sørge for at storbymidlene til psykisk helse ikke innlemmes i inntektssystemet fra 2009. Saken vil bli omtalt i revidert nasjonalbudsjett for 2009.

4.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Kvalifiseringsprogrammet

Det er med virkning fra 1. november 2007 gjort endringer i sosialtjenesteloven som gir kommunene plikt til å tilby et kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønning for utsatte grupper. Ordningen fases inn i takt med etableringen av NAV-kontor i kommunene.

Kvalifiseringsprogrammet er et viktig tiltak i regjeringens innsats mot fattigdom. Det er derfor behov for å følge gjennomføringen av programmet tett, spesielt i oppstartfasen. Det særskilte rapporteringsopplegget på gjennomføringen av programmet videreføres i 2009. KS merknader er ivaretatt i utformingen av opplegget. Det skal rapporteres månedsvis på noen få utvalgte variable og tertialvis på et noe bredere spekter av variable. Rapporteringen skal gå fra NAV-kontoret til Arbeids- og velferdsdirektoratet. Det er videre lagt til grunn at administrasjonen i kommunene får tilgang til samme rapportering fra sitt/sine NAV-kontor.

Det er igangsatt et arbeid med å beregne kommunenes ekstrakostnader ved å tilby kvalifiseringsprogram i 2010. KS vil bli konsultert i forbindelse med gjennomføringen av dette arbeidet.

Handlingsplan mot fattigdom

Regjeringen la sammen med forslaget til statsbudsjett for 2007 fram en handlingsplan mot fattigdom. Innsatsen er videreført og styrket i 2008 og 2009. Det er gitt en status for gjennomføring av handlingsplanen og styrket innsats i vedlegg til St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Staten vil bidra til å utvikle lokale tiltak på prioriterte innsatsområder innenfor handlingsplanen. Regjeringen vil videreføre samarbeidet med kommunesektoren for å nå nasjonale mål i fattigdomsbekjempelsen, bl.a. gjennom konsultasjonsordningen.

Lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdsforvaltningen

Regjeringen vil våren 2009 fremme et lovforslag for Stortinget om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Loven vil i hovedsak bestå av de delene av gjeldende sosialtjenestelov som regulerer økonomiske stønader og det arbeidsrettede kvalifiseringsprogrammet (kap. 5 og kap. 5A). Det foreslås at fylkesmannen skal føre tilsyn med forvaltningen av de individuelle tjenestene etter loven, slik fylkesmannen i dag fører tilsyn med de øvrige tjenestene etter gjeldende sosialtjenestelov. Samtidig

vil kommunen få plikt til å føre internkontroll på de samme lovområdene. Saken har vært på høring med høringsfrist 11. mars 2009.

4.3 Justis- og politidepartementet

Stortingsmelding om rettshjelp – etablering av førstelinjetjeneste

Justis- og politidepartementet la 17. april 2009 fram en stortingsmelding der hovedlinjene for den offentlige rettshjelpspolitikken i årene fremover trekkes opp. Et av tiltakene som drøftes i meldingen gjelder etablering av førstelinjetjeneste. Med dette menes en ordning der alle, uavhengig av inntekt og sakstype, kan få inntil en times gratis juridisk bistand hos advokat eller annen rettshjelper. Det vurderes om førstelinjetjenesten i hovedsak kan etableres ved å benytte kommunenes infrastruktur og bygge videre på modellen med rettshjelp i offentlige servicekontorer. Stortingsmeldingen skal behandles i Stortinget før regjeringen tar stilling til om det kan bli aktuelt å gå videre med tiltakene.

Endringer i sivilforsvarsloven – innføring av kommunal beredskapsplikt

Justisdepartementet har i Ot.prp. nr. 61 (2008-2009) *Om lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret mv. (innføring av kommunal beredskapsplikt)*, foreslått at det nedfelles bestemmelser om kommunal beredskapsplikt. Bestemmelsene skal bidra til at kommunene vurderer samfunnssikkerhet i et mer helhetlig perspektiv.

Kommunene skal utarbeide en overgripende risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS), som skal legges til grunn for kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Den kommunale ROS-analysen skal følges opp med en beredskapsplan, med angivelse av forberedte tiltak for håndtering av krisesituasjoner i kommunen. Det legges opp til at loven angir en minimumsstandard for hvilke tiltak kommunen plikter å ha forberedt for håndtering av krisesituasjoner. Fylkesmannen skal føre tilsyn med kommunenes oppfyllelse av den kommunale beredskapsplikten.

Lovfesting av kommunal beredskapsplikt innebærer systematisering av oppgaver som allerede tilligger kommunene gjennom ulovfestede prinsipper for sikkerhet og beredskap på lokalt nivå. Beredskapsarbeidet forutsettes ivaretatt av de ordinære beslutningsprosesser i kommunene. De økonomiske konsekvensene av lovbestemt beredskapsplikt antas derfor å være minimale, men vil variere ut fra kommunens størrelse, risikoforhold i den enkelte kommune, og eksisterende status for beredskapsarbeid i kommunen. Det legges til grunn at eventuelle økonomiske konsekvenser av forslagene dekkes innenfor berørte aktørers eksisterende budsjettammer. Loven fremmes for Stortinget våren 2009.

4.4 Kommunal- og regionaldepartementet

Nettløsning for organisasjonsdatabasen

Kommunal- og regionaldepartementet lanserte i midten av februar en ny nettløsning for kommunal organisasjonsdatabase. Databasen inneholder systematisert informasjon om blant annet politisk og administrativ organisering, organisering av drift og informasjonsvirksomhet og tilrettelegging for alternative deltakelsesformer i 341 av

landets 430 kommuner. I basen kan man også finne informasjon om bruk av konkurranseeksponering i en kommune, bruk av IKT, hvor mange saker som har vært behandlet i kommunestyret og formannskapet, hvilke type saker kontrollutvalget arbeider med og om kommunen har arrangert folkeavstemning i siste fireårsperiode.

Informasjonen som er tilgjengelig på departementets hjemmesider under stikkordet ”databaser og registre”, ble samlet inn våren 2008 i en spørreundersøkelse gjennomført av Norsk institutt for by- og regionforskning.

Vurderinger av konsultasjonsordningen som virkemiddel i styringsdialogen – rapporter

Konsultasjonsordningen som virkemiddel – dens begrensninger og muligheter – er tidligere i liten grad drøftet i et teoretisk og mer prinsipielt perspektiv. Dette var bakgrunnen for at Kommunal- og regionaldepartementet høsten 2008 satte ut et oppdrag til Senter for økonomisk forskning (SØF) (Lars Erik Borge og Jørn Rattsø) og Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR) (Marthe Indseth og Jan Erling Klausen) om å vurdere konsultasjonsordningen som virkemiddel i styringsdialogen mellom staten og kommunesektoren. NIBR og SØF har drøftet ordningen gjennom ulike teoretiske perspektiv og problemstillinger. Rapportene er tilgjengelige på Kommunal- og regionaldepartementets nettsider.

Kommunal- og regionaldepartementet vil i samarbeid med departementene og KS vurdere eventuell oppfølging.

4.5 Finansdepartementet

Grense for utskriving av eiendomsskatt i sjøområdet

I statsbudsjettet for 2009 ble det varslet at Finansdepartementet ville sende på høring et forslag om at grensen for utskriving av eiendomsskatt i sjøområdet trekkes ved grunnlinjene, og at endringen skulle gis virkning fra og med inntektsåret 2009. Høringsnotat ble sendt på høring 20. oktober 2008, med høringsfrist 2. desember 2008. Grunnlinjene er rette linjer trukket mellom de ytterste skjær ved lavvann langs kysten, tvers over fjordmunninger.

Høringsforslaget vil gi kommunene adgang til å skrive ut eiendomsskatt på objekt i sjøområdet som har en kommunal tilknytning. Videre vil forslaget gi en tydelig grense for hvor langt ut i sjøområdet kommunene kan skrive ut eiendomsskatt, og dermed legge til rette for en lik praktisering som vil medføre forutberegnelighet for skattyterne.

Under høringen har næringsorganisasjoner, samt selskap som driver næringsvirksomhet i sjøområdet, i det vesentlige stilt seg bak høringsforslaget. Kommunene, herunder KS, har vært kritiske til høringsforslaget. Den kommunale motstanden går dels på den materielle løsningen (de ønsker at grensen for utskriving av eiendomsskatt skal trekkes ved territorialgrensen), og dels på at saken ikke er tilstrekkelig opplyst og at iverksettelsen må utsettes, blant annet som følge av at høringsforslaget vil innebære bortfall av inntekter for flere kommuner.

Finansdepartementet varslet KS i brev av 16. februar 2009 at en i det videre arbeidet med forslaget tok sikte på at lovendringen først skulle iverksettes med virkning fra og med skatteåret 2010.

4.6 Kultur- og kirkedepartementet

Konsesjonsordningen for omsetning av videogram

I henhold til film- og videogramloven § 2 kreves det tillatelse (konsesjon) fra kommunen for å drive videoomsetning. KKD sendte 2. april 2009 ut et høringsnotat der det foreslås å oppheve ordningen.

Stortingsmelding om bibliotek

Formålet med meldingen er å utvikle robuste og omstillingsdyktige bibliotek, som kan tilby alle gode og fleksible bibliotekstjenester. Det er viktig at bibliotekene arbeider i samme retning og tar i bruk løsninger som gir brukerne bibliotekstjenester med høy kvalitet.

I dagens biblioteklandskap er ansvaret for bibliotekstjenestene klart fordelt mellom stat, fylkeskommune og kommune. Dette mønsteret vil ikke bli endret, men det foreslås at det bør legges til rette for mer fleksibel organisering av bibliotekstjenestene og mer samarbeid om personalressurser og kompetanse på tvers av kommunegrensene. Departementet vil legge til rette for større grad av interkommunalt samarbeid om bibliotekstjenester, men det vil være opp til fylkeskommunene og kommunene hvordan de vil organisere sine bibliotekstjenester. For å styrke samarbeidet og samspillet mellom forvaltningsnivåene vil det etableres en ordning med frivillige samarbeidsavtaler mellom stat og fylkeskommune.

I meldingen varsles det at lov om folkebibliotek skal revideres. Kravet til fagutdannet biblioteksjef (kompetansekravet) i bibliotekloven og dispensasjonsordningen blir drøftet. Lovkravet om at hvert fylke skal ha fylkesbibliotek foreslås endret, og i lovverket foreslås det å legge vekt på de oppgavene som skal løses på fylkeskommunalt nivå. Videre vil Kultur- og kirkedepartementet og Kunnskapsdepartementet starte et arbeid for å harmonisere lovverket på heile bibliotekfeltet for å styrke lånesamarbeidet og ressursutvekslingen mellom bibliotekene. Felles retningslinjer for lånesamarbeid vil revideres og departementet vil vurdere å ta i bruk forskriftshjemmelen i biblioteklovens § 3.

4.7 Landbruks- og matdepartementet

Lovforslag om endringer i eiendomslovgivningen i landbruket

Regjeringen fremmet i mars Ot.prp. nr. 44 (2008 – 2009) *Om lov om endring av lov om odelsretten og åsetesretten, lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. og lov om jord mv.* Samlet legger bestemmelsene i odelsloven, konsesjonsloven og jordloven viktige rammer for hva den enkelte eieren kan gjøre med eiendommen sin. Bestemmelsene har dessuten mye å si for gjennomføringen av distrikts- og landbrukspolitikken, og de er viktige redskap for kommunenes arbeid med

arealspørsmål. Reglene er kompliserte. Forslagene til endringer tar sikte på å oppnå bedre samordning mellom reglene og et tydeligere og enklere lovverk. Forslagene tar også sikte på at det skal bli lettere for kommunene å gjennomføre arbeidet med arealspørsmål.

Særlig forslag som gjelder boplikt og driveplikt har nær sammenheng med kommunenes arbeid. Regjeringen har bl.a. foreslått at bestemmelsene om boplikt blir samlet og blir like uavhengig av om den som overtar eiendommen har odelsrett eller ikke. Forslaget fører dessuten til at det bare vil bli arealgrenser og type areal som er avgjørende for om det er boplikt eller ikke på eiendommen. Driveplikten skal gjelde alt jordbruksareal og i hele eiertiden. Når det gjelder driveplikt, må kommunene regne med noen flere saker. Det er ikke lett å anslå hvor mange dette vil gjelde. Ses lovforslagene under ett, er det ikke grunn til å tro at de vil føre til merarbeid for kommunene.

Proposisjonen inneholder også et forslag om å innføre en hjemmel i jordloven slik at fylkesmannen kan pålegge kommunen fortløpende å rapportere om sine vedtak innen jordloven og konsesjonsloven. Pålegg om å rapportere skal kunne gis dersom det foreligger opplysninger som indikerer at praksis er i strid med regelverket eller nasjonale retningslinjer på området. Pålegget er ment bare å kunne gjelde for en bestemt tidsperiode.

I henhold til forvaltningsreformen, jf bl.a. lov 9. januar 2009 nr 4 om endringer i forvaltningslovgivningen mv., er det forutsatt at fylkeslandbruksstyrene skal avvikles fra 2010. Proposisjonen inneholder forslag i samsvar med dette i de lovbestemmelsene der fylkeslandbruksstyret er tillagt oppgaver.

4.8 Miljøverndepartementet

Gjennomføringen av plandelen av ny plan- og bygningslov

Loven iverksettes fra 1. juli 2009. Konferanser og opplæring i de nye planbestemmelsene gjennomføres fylkesvis våren 2009. Kommuner og fylkeskommuner er orientert om overgangen til ny lov gjennom brev fra departementet. Veiledning om de nye bestemmelsene er lagt ut på internett. Utdypende veiledning er under arbeid.

Nye regler om etablering av planregister i kommunene

Ny plan- og bygningslov (plandelen) inneholder krav om at alle kommuner skal ha et planregister med opplysninger om gjeldende arealplaner, bygge- og deleforbud og om nye planer som er under arbeid. Minstekravet til et planregister er at det inneholder en enkel planoversikt. Kommuner som fremstiller digitale arealplankart må etablere et såkalt digitalt planregister hvor det er mulig å laste ned arealplanene via internett. Data fra digitalt planregister skal gjøres tilgjengelig i en nasjonal geografisk infrastruktur (Norge digitalt). Kommunene må følge opp kravene om planregister. Det vises i den forbindelse til veiledningsmateriale som er tilgjengelig på Miljøverndepartementets nettsider. Dagens regler om planarkiv og arkivering videreføres og følger arkivloven.

Handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser

Målene og kravene i miljøpolitikken for statlige innkjøp er gjort gjeldende for statlige virksomheter f.o.m. 1. Januar 2008. Regjeringen ønsker at også kommuner og fylker gjør et tilsvarende arbeid i sine innkjøp. For å gi offentlige virksomheter den hjelpen de måtte trenge, vil det i hvert fylke bli etablert en faglig støttetjeneste som skal stå til rådighet for både regionale og kommunale virksomheter. Den faglige støttetjenesten vil bli lagt til et innkjøpsmiljø i en kommune eller fylkeskommune som har faglig tyngde. De første seks faglige støttetjenestene ble etablert høsten 2008, og de andre fylkene får oppstart høsten 2009. Det legges opp til et samarbeid med Kommunesektorens innkjøpsforum (KSI) i gjennomføringen av handlingsplanen.

Vedlegg a) Oversikt over kostnadsberegningssaker konsultasjonsåret 2009

Sak	Oppmeldt	Avsluttet
Helse- og omsorgsdepartementet		
Økt finansieringsansvar for kommunene for private fysioterapeuter med driftsavtale med kommunene	3. møte 2008	
Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	4. møte 2007	
Kunnskapsdepartementet		
Barnehageforliket, kommunal egenfinansiering	4. møte 2008	
Innføring av rett til særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter	1. møte 2009	
Arbeids- og inkluderingsdepartementet		
Kommunalt kvalifiseringsprogram som skal forvaltes av NAV-kontorene	1. møte 2007	
Utvidelse av bedriftshelsetjenesten	2. møte 2009	
Barne- og likestillingsdepartementet³		
Forslag om ikke-diskrimineringslov for personer med nedsatt funksjonsevne (universell utforming)	2. møte 2007	
Lovfesting av krisesentertilbud	2. møte 2009	
Justis- og politidepartementet		
Nødnett	2. møte 2007	
Kommunal- og regionaldepartementet		
Forvaltningsreformen	2. møte 2008	
Forslag til ny plan- og bygningslov (bygningdelen)	2. møte 2008	
Miljøverndepartementet		
Forslag til ny plan- og bygningslov (plandelen)	2. møte 2008	

³ Saken lå inn under Arbeids- og inkluderingsdepartementets ansvarsområde når den ble meldt opp

Vedlegg b) Signert utvidet bilateral avtale om bosetting (eget vedlegg)

**Samarbeidsavtale mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet,
Barne- og likestillingsdepartementet og KS om bosetting av
flyktninger i kommunene, og om etablering og nedlegging av mottak**

ARBEIDS OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

MOTTATT

07 APR 2009

1. Formålet med avtalen

Siktemålet med avtalen er at staten, representert ved Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet, og kommunesektoren, representert ved Kommunenes Sentralforbund, i fellesskap skal arbeide for å løse en nasjonal oppgave Norge har forpliktet seg til. Avtalen omfatter innkvartering av asylsøkere i mottak og i statlig regionalt barnverns omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, mens de venter på svar på sin søknad om asyl, og rask, god og stabil bosetting av flyktninger etter positivt vedtak. Kapasiteten må til enhver tid tilpasses behovene. Avtalen forholder seg til kommunale vedtak om bosetting basert på frivillighet. Avtalen skal i tillegg sikre gode samarbeids- og informasjonsrutiner mellom staten og kommunene i forbindelse med etablering og nedlegging av mottak. Oppfølging av avtalen forutsetter et godt samarbeid mellom partene basert på fleksibilitet, åpen informasjonsutveksling og tillit.

2. Partenes forpliktelser

Partene vil:

- Samarbeide for å tilpasse kapasiteten i asylmottakene og omsorgssentrene til det nasjonale behovet.
- Legge til rette for gode prosesser i vertskommunene om opp- og nedbygging av asylmottak og omsorgssentre.
- Samarbeide om informasjonstiltak som kan øke kommunenes og befolkningens kunnskap om asylmottak, omsorgssentre og flyktninger.
- Følge opp evalueringen av eksisterende bosettingsmodell og utarbeide en veileder for roller og ansvar i bosettingsmodellen.
- Samarbeide for å skaffe et tilstrekkelig antall vedtaks plasser i kommunene på bakgrunn av det bosettingsbehov som fastsettes av Nasjonalt utvalg.
- Samarbeide for å utvikle mekanismer som bidrar til å sikre bosetting av alle flyktninger innen 6 måneder etter vedtak om opphold og enslige mindreårige asylsøkere så raskt som mulig og innen 3 måneder etter vedtak om opphold.
- Samarbeide for å finne løsninger som sikrer særlig rask bosetting i egnede kommuner for personer med spesielle behov.
- Samarbeide for å fremme sysselsettingsperspektivet i bosettingsarbeidet.
- Samarbeide om fordelingen av antall flyktninger til de enkelte kommuner/regioner basert på følgende kriterier: flyktningenes behov, kommunenes mottaksapparat, beliggenhet og lokalt arbeidsmarked.

- Løpende utveksle informasjon for å avdekke behov og spesielle utfordringer, og holde hverandre orientert om arbeidsprosesser av betydning såvel for etableringer og nedleggelse av mottak og omsorgssentre, som for bosettingen.
- Samarbeide for å styrke kompetansen på disse områdene i kommunene.
- Arbeide for at kommunene fatter vedtak i tråd med bosettingsbehovet på bakgrunn av kulepunkt 5 under ”partene vil”.

KS vil:

- Arbeide aktivt for å øke kommunenes motivasjon og forståelse for behovet for at mottaksplasser og plasser i omsorgssentre opprettes og legges ned i takt med asyltilstrømmningen.
- Arbeide for at kommuner kan være mottaksoperatør.
- Arbeide aktivt med å øke kommunenes motivasjon og forståelse for behovet for en rask og god bosetting av flyktninger.
- Gjennomføre spesielle tiltak som informasjons- og motivasjonsarbeid på KS-arenaer dersom det viser seg at bosettingsbehovet innen et fylke/område ikke blir oppfylt.
- Utarbeide en rapport til Nasjonalt utvalg om bosettingen foregående år innen utgangen av januar hvert år, i samarbeid med IMDI og Bufdir.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet vil:

- Arbeide for å videreutvikle en best mulig bosettingsmodell basert på frivillighet.
- Arbeide for gode rammebetingelser for bosetting, slik at kommunene som påtar seg oppgaven, får kompensasjon for arbeidet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet vil gjennom UDI og Bufdir:

- Arbeide for god informasjon til, og dialog med, potensielle og eksisterende vertskommuner for asylmottak.
- Løpende oversende nødvendig statistikk og dokumentasjon til KS for å sikre at forutsetningene for å følge opp arbeidet med mottaksetableringer, -drift og -nedleggelse blir best mulig.
- Sikre tidlig varslings og dialog ved store endringer i mottakskapasiteten slik at alle nivåer i kommunen er godt informert.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet vil gjennom IMDI og Bufdir:

- Arbeide for en kartlegging av bosettingsklare flyktninger som har spesielle behov for bosetting i bestemte kommuner.
- Arbeide for en mer målrettet bosetting med hensyn til kvalifisering og arbeid.

- Løpende oversende nødvendig statistikk og dokumentasjon til KS for å sikre at forutsetningene for å følge opp arbeidet med bosettingsmodellen blir best mulig.
- Informere om håndteringen av en reduksjon eller økning i bosettingen når det estimerte bosettingsbehovet blir endret med mer enn 750 personer.

Nasjonalt utvalg for bosetting av flyktninger skal:

- Hvert år fastsette behovet for vedtaks plasser i kommunene kommende år innen 15. juni.
- Vurdere kriterier for fordeling mellom regioner og fylker, og fordele behovet for vedtaks plasser etter disse kriteriene.
- Anbefale tiltak og vurdere ny fordeling til fylkene når det estimerte bosettingsbehovet øker med mer enn 750 personer.
- Rapportere til Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet og KS om utvalgets arbeid og måloppnåelse i bosettingsåret, og komme med en vurdering av måloppnåelse og eventuelle tiltak som kan sikre en bedre måloppnåelse.

3. Økonomi

KS sin oppfølging av KS' plikter i henhold til avtalen forutsetter økonomisk kompensasjon. Kompensasjonen fastsettes i AIDs og BLDs årlige budsjett.

4. Evaluering

Status for, og evaluering av avtalen skal gjennomgås på det 3. konsultasjonsmøtet hvert år, på bakgrunn av felles tekst utarbeidet av KS, IMDI, Bufdir og UDI.

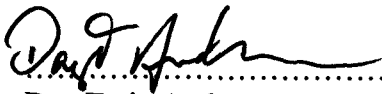
5. Varighet og oppsigelse

Avtalen er en videreføring og utvidelse av avtalen mellom partene datert 18.11.2004, og gjelder fram til 1. desember 2009. Dersom en av partene mener at vilkårene for avtaleoppfyllelse ikke er tilstede, skal spørsmålet drøftes innen gjeldende konsultasjonsordning mellom Regjering og KS.

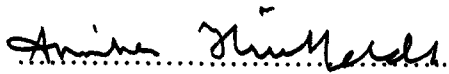
6. Underskrifter

Partene er enig om å arbeide innenfor de målene og med de virkemidlene som er skissert i denne avtalen.

Oslo 03.04.2009

.....
Dag Terje Andersen
Arbeids- og inkluderingsminister

.....
Anniken Huitfeldt
Barne- og likestillingsminister

.....
Halvdan Skard
Leder i KS

Vedlegg c) Oversikt over samarbeidsavtaler per januar 2009

		Parter	Inngått	Utløper	Bygger på tidl. avt.
Avtaler om velferdstjenester (kvalitet/tjenesteutvikling)					
1	Avtale om utvikling av barnevernsområdet	BFD (nå BLD) og KS	19.08.2008	01.09.2010	
2	Avtale om kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenestene	HOD og KS	21.09.2006	21.09.2010	Ja
3	Samarbeidsavtale om boligsosialt arbeid	KRD samordn. (AID, HOD, BLD, JD) og KS	24.09.2007	31.12.2010	Ja
Avtaler om samhandling mellom ulike deler av forvaltningen					
4	Avtale om bosetting av flyktninger i kommunene, opprettelse/nedlegging av mottak mv.	AID og KS	02.04.2009 ⁴	01.12.2009	Ja
5	Rammeavtale om ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV)	AID og KS	21.04.2006	31.12.2009	
6	Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet	HOD og KS	21.06.2007	21.06.2010	
7	Samarbeidsavtale om styrket samarbeid NAV og utdanningsmyndighetene i k/fk	AID og KS	02.05.2007	31.12.2009	
Avtaler om samfunnsutvikling					
8	Samarbeidsavtale om programmet " <i>Livskraftige kommuner</i> "	MD og KS	01.01.2006	31.12.2010	
	Samarbeidsavtale om Grønne energikommuner (tilleggsavtale)	KRD samordn. (OED, MD) og KS	02.05.2007	31.12.2010	
9	Samarbeidsavtale om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren	LMD og KS	24.09.2007	31.12.2009	Ja

Tidligere avtaler som nylig har utløpt:

	Samarbeidsavtale om kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	KD og KS	12.06.2006	01.01.2009	Ja
	Samarbeidsavtale om barnehager	KD og KS	04.10.2006	31.12.2008	

⁴ Avtalen ble inngått 15. mai 2007 og ble utvidet 2. april 2009 til også å gjelde etablering og nedlegging av mottak og omsorgssentre.

Vedlegg d) Oversikt over løpende saker konsultasjonsåret 2009

Tabellen gir en oversikt over saker det kan være aktuelt å omtale i løpet av konsultasjonsåret 2009. Oversikten revideres fortløpende av sekretariatet for konsultasjonsordningen og vurderingen av sakene er derfor foreløpig. Oversikten er satt sammen av innspill både fra KS og departementene, og det er pt. ikke avgjort om departementene vil ta opp alle sakene i konsultasjonnssammenheng. I enkelte tilfeller vil det være KS som legger fram sakene.

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
Kostnadsberegninger 4 tidspunkter for oppmelding. Aktuelle områder for involvering av KS vurderes fortløpende.		Alle møtene	Alle
Samarbeidsavtaler <ul style="list-style-type: none"> • Helse og omsorg • Boligsosialt arbeid • Landbruks- og næringsutvikling • Barnevern • Bosetting av flyktninger • Miljø- og samfunnsutvikling • Landbruks- og næringsutvikling • Rammeavtale NAV • Styrket samarbeid NAV og utdanningsmyndighetene i k/fk • Rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet 		Primært 3. møte	KRD, KS og berørte dep.
Økonomiområdet			
Oppfølging Sørheimutvalget - Nytt IS fylkeskommuner		2. møte	KRD
Helse og omsorg			
Omsorgsplan 2015 med bl.a. følgende delplaner: - Kompetanseløftet 2015 og 10 000 årsverk - Lokall standard for lokale normer for legetjeneste i sykehjem - Investeringer sykehjem og omsorgsboliger - Demensplan 2015	2006, 2007, 2008	2. møte 3. møte 4. møte	HOD
Oppfølging etter avslutning av opptrappingsplanen for psykisk helse i kommunene.	2005, 2006, 2007,2008		HOD
Oppfølging av St.meld. 20 (2006-07) Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller		2. møte	HOD
Oppfølging av St.meld. nr. 35 (2006-2007) om offentlig tannhelse			HOD
Opptrappingsplan for rusfeltet	2008	2. møte	HOD

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
Fysioterapi			HOD
St. meld.nr. 12 (2008-2009) En gledelig nyhet. Svangerskaps- fødsels- og barselomsorg			HOD
Forvaltningsreformen – lovfesting av fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet			HOD
Arbeidet med ny lov om kommunale helsetjenester og tjenester som i dag er regulert i sosialtjenesteloven.		Ikke avklart	HOD
Oppfølging av høringsnotatet om sterkere rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistent		Ikke avklart	HOD
Samhandlingsreformen		2. møte	HOD
Forskrift om vederlag for opphold i sykehjem			AID/HOD
Utdanning			
Forslag om ev. lovendringer i opplæringsloven og friskoleloven	2008		KD
Oppfølging av St.meld. om kvalitet i grunnskoleopplæringen	2008	2. møte 4. møte	KD
St.meld. om kompetanse		3. møte	KD
St melding om kvalitet		3. møte	
Forvaltningsreformen – endringer i opplæringsloven § 13-3 c			KD
Innføring av rett til grunnskoleopplæring for voksne			KD
Barnehager			
Barnehager (generelt)	2008	2. møte 3. møte 4. møte	KD
Oppfølging av Ot.prp. nr 57 (finansiering av ikke-kommunale barnehager)		3. møte	
St. melding om kvalitet		3. møte	KD
Barnevern			
Barnevern (generelt)	2007, 2008		BLD
Landbruk			
Ot. prp. om odelsretten og åseteretten		2. møte	LMD
Flyktninger/innvandrere			
Handlingsplan for integrering og inkludering av innvandringsbefolkningen	2006, 2007, 2008	2. møte 4. møte	AID
Bosetting i kommunene		2. møte	AID
Vertskommunetilskudd	2008		AID
Utvidelse av avtale om bosetting av			AID

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
flyktninger			
Infrastruktur og tilgjengelighet			
Nødnett	2005, 2006, 2007, 2008	Ikke avklart	JD
Handlingsplan universell utforming	2008		BLD
Felles nødnummer/nødmeldingssentraler			JD
Endringer i sivilforsvarsloven – innføring av kommunal beredskapsplikt			JD
Arbeid og velferd			
Handlingsplan mot fattigdom	2007, 2008	2. møte 4. møte	AID
NAV-reformen	2006, 2007, 2008		AID
AFP		2. møte	AID
Kvalifiseringsprogrammet	2007, 2008	2. møte 4. møte	AID
Lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdsforvaltningen			AID
Offentlig tjenstepensjon og AFP i offentlig sektor			AID
Kultur- og kirke departementet			
Konsesjonsordning for omsetning av videogram			KKD
St. melding om bibliotek			KKD
Samferdselsdepartementet			
Forslag om lovendringer knyttet til gjennomføring av forvaltningsloven			SD
Kommunal- og regionaldepartementet			
Forskrifter til ny plan- og bygningslov	2008		KRD
Nettløsning for organisasjonsdatabasen			KRD
Justis- og politidepartementet			
Stortingsmelding om rettshjelp – etablering av førstelinjetjeneste			
Miljøverndepartementet			
Ny naturmangfoldlov			MD
Statlige planretningslinjer for differensiering av forvaltning av strandsonen langs sjøen			MD
Kommunale klima- og energiplaner			MD
Gjennomføring av Inspire-direktivet i norsk rett			MD
Lovfesting av offentlig eierskap til vann og avløpsinfrastrukturen			MD

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
Forbud mot deponering av nedbrytbart avfall			MD
Gjennomføringen av plandelen av ny plan- og bygningslov			
Nye regler om etablering av planregister i kommunene			MD
Handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser			MD
Finansdepartementet			
Grense for utskriving av eiendomsskatt i sjøområdet			FIN
Utleddsdato for skatteavregning			FIN
Forvaltningsreformen	2008	2. møte	KRD, SD, FKD, KD, LMD, MD,NHD

Vedlegg e)

Oversikt bilaterale møter

Tema (departement)	Dato møte	Merknader
Inntektssystemet	28. april	
Fysioterapi	5. mai	